

ВІСНИК

VISNICK

ЖЕСЕРЗД

СУСПІЛЬНО ~ ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

РІК XXX, Ч. 12 (332)
YEAR XXX, № 12 (332)

ГРУДЕНЬ 1976
DECEMBER 1976

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

Дванадцятий Конгрес Українців в Америці	1
В Англії відбулася Конференція АБН	2
Послання Блаженнішого Патріярха Йосифа до українців в Америці	5
Звернення Проводу ОУН	7
Звернення ГУ ООЧСУ до української громади	8
Б. Озерський — Можливості координованої політичної діяльності	9
Володимир Душник — Славної пам'яті Евгена Ляховича	11
Ярослав Стецько — Від імперії до національної держави	13
Б. Озерський — Український екуменізм	16
Іван Левадиній — Київ у 1916 році	18
Михайло Ільків — Транспорт в Україні	22
Ювілей 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії	26
Г. Юртик — Творимо	28
З советської преси	32
Панько Незабудько — Наука без букі (фейлетон)	33
З среванського радіо	33
Хроніка	34

СВОБОДА НАРОДАМ! — СВОБОДА ЛЮДИНИ!

ВІСНИК

XII КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Дванадцятий Конгрес українців в Америці відбувся в Нью Йорку в готелі „Амерікан” в днях 8-10 жовтня 1976 р. Конгрес проходив під гаслом „За волю для України” — у 200-річчя незалежності ЗСА та 100-річчя поселення українців в цій країні.

Національна солідарність мала свій спонтанний вияв, зокрема, в реакції Конгресу на твердження през. Д. Форда, мовляв, „у Східній Європі немає советської домінації”. Конгрес однодушно вирішив вислати телеграму до през. Форда, протестуючи проти такого твердження і вказуючи на його шкідливість для справи визволення поневолених Москвою націй. Помилковість твердження през. Форда підкреслив на конгресовому бенкеті віце-президент Н. Рокефеллер, запевняючи делегатів, що неподільна воля — це основний принцип, і цей принцип захищають през. Форд і його Уряд.

Конгрес вітали сенатор Д. Боклі та конгресмен Кач з Нью Йорку, Булф з Лонг Айленду, Дад з Коннектикату і Морфі зі Статен Айленду. Письмові привіти надійшли, між іншими, през. Форд, Джіммі Картер, конгресмен Вайдлер та майор Чікаго Р. Дейлі. Привітання наспіло від Блаженнішого Кир Йосифа.

На Конгресі було присутніх 487 делегатів, зокрема з таких далеких стейтів як Каліфорнія і Флорида. Між делегатами була значна кількість молоді.

До тіней Конгресу можна зарахувати надмірну витрату часу на розгляд змін статуту УККА, що не дало змоги розвинути ширше нарад Комісій та спричинило труднощі для Номінаційної Комісії. Переважна більшість делегатів виявила свою волю доцільно виправити структуру УККА, відкидаючи такі пропозиції, які могли б захитати його структуру чи спричинити розклад в його організаційній системі.

Американська преса, зокрема „Нью Йорк Таймс”, живо реагувала на перебіг Конгресу,

зокрема на його становище до заяви през. Форда та виступ віце-президента Н. Рокефеллера на конгресовому бенкеті.

Відкриття нарад

Від 8-ої год. ранку почалася реєстрація делегатів, а в год. 2-ї відкрив Конгрес президент УККА, проф. д-р Л. Добрянський. По внесенні прапорів членами СУМА та відспіванині американського і українського гімнів о. д-р В. Гавліч, ЧСВВ, провів молитву.

Після закінчення церемоніальної частини обрано Ділову Президію в особах: проф. д-р П. Стерчо — голова, д-р Б. Футей, мгр Іванна Рожанковська, адв. А. Лозинський, інж. Д. Григорчук — заступники голови, інж. Е. Іавашків і Даша Процик — секретарі, мгр О. Шудлюк — член. До Почесної Президії були запрошенні о. шамбелян Мирослав Харина, о. В. Базилевський, о. д-р В. Гавліч, представник СКВУ М. Плав'юк, голова КУК д-р С. Радчук та представниця СФУЖО Л. Бурачинська.

По сквалені програмі встановлено померлих у минулій каденції членів УККА, після чого екзекутивний директор І. Базарко відчитав праильник нарад.

Під час полуценку, початого і закінченого молитвою, слово до делегатів виголосив конгресмен К. Дад. Він розповів про свої відвідини в СССР та розмову з дружиною тодішнього в'язня Плюща, наголошуючи важливість акції в обороні національних і людських прав українського народу. Американський Уряд, говорив конгр. Дад, повинен прислушатися не до голосу Брежнєва, а до голосів Геля, Шухевича, Мороза....

Продовження пленарних сесій

У дальшому ході нарад проголошено склад Номінаційної та Статутової Комісій і обрано Ділові Комісії.

Звіти карівних органів УККА, які були надруковані в окремій брошуру і які одержав ко-

жний делегат з іншими матеріалами, що віддзеркалювали працю УККА, доповнив проф. Л. Добрянський. Він зосередився на політичній проблематиці, вказуючи на працю, проведену у Вашингтоні, свідчення перед Комісіями Конгресу ЗСА; успішне проведення відзначування 200-річчя Америки і 100-річчя поселення в цій країні українців; підкреслив помилковість політики детанту, зокрема підписання Гельсінської декларації; наголосив успішне відзначування Тижня Поневолених Націй та підкреслив проблему оборони людських прав. Свій виступ закінчив проф. Л. Добрянський низкою пропозицій щодо пляну праці УККА на майбутнє.

З чергі звітували екз. заступник президента Йосип Лисогір, касир Уляна Дячук, д-р В. Галан — про працю ЗУАДК, д-р Е. Жарський — про працю Шкільної Ради, проф. І. Вовчук — про діяльність Політичної Ради, д-р Р. Гуглевич, як голова Громадського Суду та І. Винник як голова Контрольної Комісії.

Д-р Р. Барановський склав заяву від Асоціації Українців Америки, яку він очолює, про те, що Асоціація ніколи не претендує бути другою централею і, якщо будуть впроваджені деякі зміни в статуті УККА, то Асоціація розв'язеться і увійде до УККА.

Делегатка Комітету оборони Мороза Мазуркевич порушила справу розмови Аверелла Гаррімана з Брежнєвим у Москві, в якій Гарріман запевняв, що в програмі американського Уряду не передбачено підтримки для українського визвольного руху. Конгрес вирішив вислати телеграму до през. Форда і демократичного кандидата на президента Джіммі Картера з запитанням, яке їхнє становище до заяви Гаррімана. Окремо делегати вислали від себе 400 телеграм.

В дискусії ставлено пропозиції щодо підвищення Національного Датку; вказувано на потребу збільшити дотації для молодечих організацій і Шкільної Ради; наголошувано потребу створення Бюро УККА у Вашингтоні; аналізовано стан у громадах і обговорювано способи збереження української субстанції в ЗСА; вказувано на потребу скріплення Організаційного Відділу УККА, зокрема щодо зацікавлення працею УККА пасивних громадян, і ін.

По закінченні дискусій і схваленні абсолютної уступаючим керівним органам УККА закінчено першу пленарну сесію нарад.

Другий день нарад

В суботу ранком після молитви відчитано привітання від конгресмена Вайдлера та міської управи Бостону. Особисто вітали Конгрес голова КУК д-р Сергій Радчук, представник КОУГЦУ з Німеччини п. Степан Мудрик, кандидат до Конгресу ЗСА Н. Поступак і від Крайового Комітету Демократичної Партії п. А. Вовчек.

В АНГЛІЇ ВІДБУЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ АБН

У Манчестері у Великобританії, в дніх 14-17 жовтня відбулася Європейська Конференція АБН в формі внутрішніх і відкритих сесій, урочистого прийняття з мистецькими виступами й масового віча та концерту, в якому взяло участь 1.500 осіб. У відкритих сесіях взяли участь біля 300 осіб.

Крім делегацій поневолених націй і представників АБН-Делегатур з Нью Йорку, Мадриду, Риму, Брюсселю і Німеччини, участь брали голова АБН, члени Центрального Комітету АБН, три делегати з Вашингтону, тобто Американської Ради за Свободу Світу, генеральний секретар Лі Едвардс, проф. Дейвід Ров і голова Ради Американських Справ проф. Роджер Шреон, посол британського парламенту з Лейбористської партії Вільям Вітлок, представники Консервативної партії, голова Британської Ліги за Європейську Свободу Дон Мартін і член президії Леді Бервуд, представник Китайської Республіки і численні представники СУМ-у і студентства, британської молоді й інших народів, також делегати від 70-ти організованих українських громад.

Конференція схвалила зasadnicu заяву в питаннях визвольної політики, в актуальних зовнішньополітичних справах, у справах Церкви і релігії, засудила доктрину Зайненфельдта і вислала телеграми до президента Форда і губернатора Джіммі Картера з вимогами, щоб вони зайняли становище до боротьби за національну і державну незалежність поневолених Москвою народів.

Учасники винагувають нам'ять сл. пам. Степана Бандери участию в урочистій панахиді і Службі Божій за переслідувані Церкви, що їх відправили о. Ярема Гаврилук і литовський священик, які, як також і о. Ратушинський, були учасниками Конференції й вічі.

На конференцію насіло понад 100 привітів з різних країн світу. Звідомлення з пресової конференції, що відбулася 14 жовтня, подавала британська преса; її представники були також присутні на Конференції.

Доповідь на тему „Америка й Україна” виголосив інж. Богдан Федорак.

Справа статуту мала свою передісторію в праці Статутової Комісії, що діяла перед Конгресом. Перший, неузгіднений в Статутовій Комісії і розісланий Центральним Організаціям проект, який ішов по лінії радикальної зміни структури і складу та компетенції керівних органів УККА, Центральні Організації відкинули. В другому проекті Статутової Комісії, теж неузгідненому, були вже взяті частинно до уваги пропозиції поодиноких Центральних Організацій, однаке в альтернативній формі, що спричинило на Конгресі заяву витрату часу на дискусії та голосування. У висліді, Конгрес схвалив зміни основних розділів статуту, залишаючи не спірні розділи без змін, бо не вистачило часу на їх обміркування.

В основному змінено структуру керівних органів, залишаючи в дії лише Екзекутиву з Президією і Крайову Раду УККА, на місце по-передніх — Екзекутиви, Політичної Ради, Ради Директорів і Крайової Ради УККА. Уведено виборний пост екзекутивного заступника президента УККА в річній ротації між представниками Братських Союзів. Зменшено кількість членів екзекутиви та створено Стейтові Ради Відділів УККА.

В наслідок довгої дискусії над окремими розділами статуту Комісії могли почати свою працю щойно в пополудневих годинах. В програмі праці поодиноких Комісій були виголошені доповіді на різні теми та відбулися панелі й дискусії. Кожна Комісія передала ділові пропозиції для Резолюційної Комісії, які ввійшли у загальні резолюції Конгресу.

Під час полуцення в суботу вітала Конгрес в імені свого чоловіка Деніела Майніген, колишнього амбасадора до Об'єднаних Націй, його дружина Пет Майніген, яка ствердила, що її чоловік і вона сама поділяють стремління українського народу до волі і державної незалежності. Вона висловила признання українцям за їхній вклад у розвиток Америки в різних ділянках.

Бенкет

9-го жовтня відбувся імпозантний бенкет з участю коло 800 осіб, хоч був плянований на 500.

За почесним столом засіли президент і члени Екзекутиви УККА, члени Президії Конгресу, президент ДЦ УНР в екзилі М. Лівицький, сенатор Д. Боклі, конгресмен Е. Кац, асистенти през. Форда д-р Мирон Куропась і В. Баруді, представник Секретаріату СКВУ М. Плав'юк, голова КУК д-р С. Радчук, о. шамб. М. Харина, о. мітр. В. Білинський, пані Л. Бурачинська, адв. М. Піznак, адв. С. Ярема, д-р Б. Гнатюк, д-р І. Скальчук і д-р П. Стерчо, господарі бенкету д-р Б. Футей і адв. Ю. Куляс та представники польського і білоруського краївих Комітетів.

По молитві, яку провів о. шамб. М. Харина, головний предсідник СУК „Провидіння”, проф. Л. Добрянський представив сенатора Дж. Боклі і передав йому від імені УККА Шевченківську Грамоту Волі. Сенатор Боклі наголосив у своєму слові, що любов українців до волі наснажує все людство. Валентин Мороз є символом незламної боротьби за незалежність України. Багато українських в'язнів репрезентують воюочу Україну в боротьбі проти переважаючих ворожих сил. Змаг України до волі символізує Тарас Шевченко. Нині є новий Шевченко — Мороз.

Асистент през. Форда В. Баруді відчитав привітання від Президента з виясненням, що Уряд ЗСА захищає принцип волі і самовизначення для всіх поневолених народів.

По відчитанні привітальних телеграм від мейора Чікаго Р. Дейлі та Джіммі Картера, промовляв представник СКВУ М. Плав'юк.

Прибулого на залю віце-президента Н. Рокефеллера присутні зустріли овацією. Н. Рокефеллер заявив: „Ми всі помиляємося, помилився і през. Форд у своїй заявлі про країни Східної Європи. Він не думав того так, як сказав”. Присутні відспівали на честь Н. Рокефеллера „Многая літа”.

Після мистецької частини програми у виконанні оперових співаків Марти Мусійчук-Кокольської та Андрія Добрянського, при фортепіановому супроводі Романа Стецури, відбулась церемонія передачі Шевченківських Грамот Волі заслуженим американським і українським діячам. В імені Блаженнішого Кир Йосифа Сліпого Грамоту перебрав о. мітр. В. Білинський, який відчитав привітального листа з Патріяршим Благословенням. В імені по-

кійного Митрополита Амвросія Сенишина Грамоту перебрав для Митрополії о. шамб. Мирослав Харина. Грамоти волі одержали також Владика Митрополит УПЦ в ЗСА Мстислав (неприсутній на бенкеті) і ряд інших заслужених осіб. Грамоту Волі надано Валентинові Морозові та Ніні Строкатій-Караванській.

Третій день нарад

10-го жовтня по відправленні Богослужень і Панаход за поляглих УСС'їв та вояків УГА в наявності зложених на престолі їхніх мощів, що їх вивезено недавно із знищеної совєтською владою цвинтаря в Тернополі, продовжувалась пленарна сесія.

Другу, заплановану доповідь виголосив д-р М. Куропась, спеціальний асистент през. Форда в етнічних справах.

На Конгрес прибув пастор М. Бордо з Англії, який на запрошення Секретаріату СКВУ виголошує в Канаді і ЗСА доповіді про поборювання релігії в ССР. Пастор Бордо заявив, що вільний світ мусить стати в обороні вірних в Україні, яка бореться за свою незалежність.

Далі продовжувано розгляд запропонованих Статутовою Комісією змін статуту, і у висліді Конгрес вирішив залишити не розглянені розділи без змін, бо час нарад був дуже обмежений.

Після закінчення праці і панелів ділових Комісій їхні представники звітували про схвалені резолюції і пропозиції для Екзекутиви. Комісії, які не звітували, передали свої резолюції Резолюційній Комісії. Усі пропоновані в звітах резолюції і поправки Конгрес доручив Резолюційній Комісії остаточно оформити.

Вибори нових керівних органів

Номінаційні Комісії залишилось дуже мало часу для полагодження лісти нових керівних органів згідно із схваленими змінами статуту. Не вистачило часу на те, щоб усі Центральні Організації могли зголосити своїх представників до керівних органів, а також, щоб можна було краще обміркувати ситуацію, в якій деякі країові організації, що в попередній каденції мали своїх представників в Екзекутиві, в наслідок зменшення кількості членів Екзекутиви в новому статуті, опинилися без своєї представництва в новій Екзекутиві. Це спричинило навіть окремі заяви. Зокрема молоде-

чі і комбатантські організації вимагали, щоб вони самі пропонували до керівних органів своїх представників, а не Номінаційна Комісія, на що Номінаційна Комісія погодилася. Застереження в цій справі зголосили також представники УЛТПА. Ті країові організації, які не встигли зголосити своїх представників, а мають місця в керівних органах, мають це зробити протягом двох тижнів.

Цей дисонанс під кінець нарад Конгресу був спричинений схваленою пропозицією Статутової Комісії зменшити кількість членів Екзекутиви, і тому Номінаційна Комісія не змогла всіх задоволити, а не вистачило часу, щоб провести на Конгресі постанову про привернення попереднього стану кількости членів Екзекутиви. Для цієї проблеми треба буде знайти задовільну розв'язку на першому засіданні Екзекутиви.

Запропонований Номінаційною Комісією список нових керівних органів УККА з єдиним кандидатом на президента проф. д-ром Л. Добрянським Конгрес обрав переважною більшістю голосів, після чого о. В. Базилевський провів молитву і відспівувано український національний гімн.

**XII Конгрес УККА, подібно, як і попередні
(Продовження на сторінці 17-ї)**

ЛЕОНІД ПОЛТАВА ОЧОЛИВ АДУК у ЗСА

З дорученням голови Головної Управи Асоціації Діячів Української Культури д-ра Богдана Стебельського та з уповноваження зборів АДУК, що відбулися в Нью Йорку 14. 11. 1976 р., письменник і журналіст Леонід Полтава перебрав заступство голови АДУК д-ра Б. Стебельського на ЗСА.

АДУК у ЗСА має діючі відділи у Нью Йорку, Чикаго, Трой, Клівленді, Північному Нью Джерзі, Філадельфії, Боффало, а також Групи прихильників АДУК у Пітсбургі і в Гартфорді, Конн.

Асоціація була створена у висліді протестаційної маніфестації у Торонто, Канада, у червні 1965 р. для оборони нищенії Москвою української культури, її діячів та підтримки української національної культури і традицій поза межами України.

Ред. Л. Полтава з доручення зборів членів АДУК тимчасово очолив Управу Відділу АДУК у Нью Йорку для реорганізації та реактивізації праці Відділу.

Все листування у справах АДУК у ЗСА скеровувати на адресу:

ADUK
136 Second Ave.
New York, N. Y. 10003.

Bauñoro à 3CA, à nacrahotita hauñoro xpncriny-
hacy i upcogy. Bona carage à ctojitalta nocyty
jehnam. Lla enxicht upexoximty býyaki meki
kibumhono, enxichtomik yémin hanumina noce-
hotn, enxichto ayxoa e hanuña emjihono garb-
hicht býyaki hanumina pomañi, býyaki hanuñi emjih-
t. Hanjilipa hauñina cua — ne enxicht, ga-

carrañon nacceñno a manoytne?
sakrañonehaa spogoko e upomuñyjoro i aki no-
hanjii", rojui tpekeñicinmo i hanjii pppari, to aki no-
ykpachikl-ixpachan tpekeñiañame mo bce te, nüo
ykpachikl, rojui s pacjtico npekeñiañame mo bce te, nüo
crañena ciñparox cniña ta johor hanuñoro ha-
hictio jinrinocoñ ha Lecosa, ha takj raphi no-
toto ctojitalta Bauñoro nodytty-nocceñena s baña-
ylopri Bapata i Cetepi! Rojui ha nopoñi dpy. —
44, 7-8).

ake nüe h' jocil s nuxajamn sraayetpca" (Cnp.
krañin 3aañan. Lleári s nux jinurin tñmehni,
kaxiñ ixhi gyaçhnni i sa kintta corlo boni
croçyaratn chosa Kuntu Cnpaxa: "Yex ix norba-
bil hñx, Toiy noks, jo Bauñoro nocceñena sa-
munin cobiñ myxorhnin exapagamn la hanjina
an ta jemopatieto, hanjii jihon jiltingica i ih-
ake tar jopokntu rojiei, jioçpkrmn upbara-
ju 3Gjaiñ Cennti. Bo, kinrys i cepejorunñi,
ta ihuñarjoiñahainn pypnamn, s nuk spoc-
bo oñmy ixien ta jéæahie mik ykpachikl
pnakachikl ykpachikl chimphorn, ne nepyam ame-
pit hanuñoro hapoñy. Lle fojpactanhn nepyam ame-
cto porib nodytty a Amepnù — ne umar icro-
fondjo ñjia cnpit.

dyoyay spiyñorahoro riññoro kpao, ocoginbo
pkra, mepijo biññaybañaca nökpparran ha biñ-
ykpachikra i sa bce jögojoo, ake qppckyrañi s mate-
sunica nojaiñ i posbzntkox cañocititñoro kintta
ykpachikra pomañi i cõsei ctopyon kinro ñiña-
enñicron — Cote Optnchikn. Amepnù i celi
monta lñennupketo upñndore a Amepnù i celi
pahnin iñlo accyjinhka Cyjtn Bokoro Mntpo-
peñha corlo mappipaxty (a 1892 poin). Sa cra-
juñx cibñiñ mappipaxty. Boni jomarajinc harib cibñi
jion, Ae 6 boni he ñyjio, qihabs i rinciaris im nеп-
brasoiñc ajo oÑor ñaky nñjigayartnck coròi cra-
tu iñ ayunnacertifpa ta nopyñjhñi. I bin, hoy-
tphonjura Gempatorna e ipoxahnin nincias-
iñay jo Amepnù, sepeprajinc ajo ranunpoko nñ-
hocri iñ ayunn hanuñoro, make sapas micaña upn-

jarai hñx jekntp y ejhóet mik egoñro ta y ej-
Crañi hanjii jihon, posymijon, nñc eñacena
oprahianziñi.

terceñi ykpachikl fíjil, coi enjiphin ta garati
peñkin, coi ukjoni, coi upcicy, coi yhibeçci-
cpoloyhi maci coi uepkorhi hanuñiñepetro, nke
taromy rphyti nñpocoñ y coi pñjñiñ Upkori. Ha
biñ npau, a logioñc y coi Kpachio, a ócriti hanjolerjiñ-
3 maretinokon — Kpachio, a ñtchony 3aÑky
hi cñjn, bono ayxoa jinunjocp a ñtchony 3aÑky
Te nñpeme nñofojinhan nñkjajacp ha coi ñraç-
ja cibñorins ñoeg.

ykpachikl imtpathri jo 3CA, nñc hanjolerjiñ níce-
munn nocceñi ñyaybajin crœ jññiñ hanjila miññi
kewprenhan yññashmekhtc, Barañin ñepkorañ ta
haboñy nññashmekhtc, ñepkorañ ñepkory ta
bece ñte majori corjihüñi ha amepnukachikl 3emh
an ñtomy nñkjohi ha amepnukachikl 3emh
hon, a logioñdo poninñ, ariake a ñerfeñomy
ctotit no eporoyhi, ñepkoriñ ta cibñorin, ari ñte
ññokason toro ne ti ñcijehi ñepkoriñ, ari ñte
bñepkajjinc ha nocceñi ñepkoriñ i he saññyjin.
camn hanjib tñpariñi ñoctarin, ti hanjii ññopen
tþyjñjohsonbect, He ñreakoñ iñ ñepkoriñ, nñco-
kin pñrehm ñopajhochi ñepkoriñ, ñepkoriñ
3 cogøj iññi ñemh? Cñjñay pipy a ñora,
Ta ñu ñj hanjii ñepuñ imtpathri 3CA ñpññecin
hiñ aykjí ñepuñ iñokntky ta ññopeñim upbar,
kpa, ocoginbo jo 3CA, y noujygrashii a Tññi-
bñjñi hanuñi ñoÑy 3 Vypañiñ a ñaókerachikl
Cto ñit mññe, ñaikjñi ñoÑy 3 ñaókerachikl
ictopi ykpachikro hapoñy.

haçtna ictopi Amepnù, arie tarok i haçtna
bñjñi ñoÑy jo Bac — ykpachikro ñepkoriñ ha
hanjii ñoÑy iñ ñepkoriñ Basua ictopi — ne
pñjñi 3 Gjaiñ Ctojtit Amepnù ñrepeprajicpa
3 haroñi rópkereññox cibñyarah ñpicti-
1. BIALOCJOBEBHHI!

Ykpachikroj Haçtnjado ñorijero nocceñiha MNP
ñoro ctojtitjapo ñorijero nocceñiha MNP

JO YKPAHINUR R AMEPNÙ
ÑATPIRPA ÑOCNFA
HOCTAHNN ÑIAKEHNHÑOLO

PINSPKIN

THE PRACTICAL USE OF THE BALKANIC PLATEAU

THOJQBAGETCPA BAM HALL KYVPHA

Hemigymnus *Rixiia* et. n., sp. n. *Bogoriensis*
Tanaipa *gyr* hermanni *Yakusho* he. *mine* *gyr* *her* Po-
mum, a *h* *juu* *yekii* *Lobovii*, *hira* *maraschini* *shigeki*
A *cepiti* *cerithii* *oedpa* *hypothypo* *mpataphinna*.

The typical amphotericine, the amphotericin polyamine ester, Botulinum Toxin, 300mg in 10ml Otoplatin, 100mg in 10ml Xylocaine 1% Tropacaine 1% Lidocaine 1% is highly effective.

*anapammojāvachāra-tāraṇīmā-
nāgajīvāṇī-
Bogorūṇipā Maṭaypa.*

WONMER CT. II. BOGORJUMLA RAHAYA

Therapy

HOCHE

ta” (Eph. 5, 20).

6. 3a etapa: hoyty a 3CA hanzi nocejemeñi
oñipanbi Locomotora oñipanbi Japan. Barato 3
hnx bunkopnctatin, i za hnx tpega Borroli 3 dñjoro
cepua noñikyatin. "Luckytne 3a bce sarkutin Bo-
rbi n Outbei i m'a Locomotora hanjoro Icyea Xpnc-

Bepehha rojphocren piyhn gparam.

5. Cto jut iohye ykpaihckre nocejehna e SCA.
Bono he 3a0yeraajo wpo ykpaihy i a hanjupnkp-i-
jumx Gboix xrinjnahx. Ogcetarinhn kintta r Ykpa-
hi corojuhi etabarinhn npeea Bac, mo kintre
b hanmorythimihin Bimphin Jepekbari, oco6jirinrin
ogor3aok Bcimn sacogaman etaparcia njo mpr-

mn haPQamn.

4. Ulo6 emtampaõoraan 3 ihuumm, tpeda 6y-
ta celiommn eboei mtschoi mthocin, B nozaati
healii, ari cmjapho troopatr moythi 3 ethzhi Cteh-
tn Amephkin, han happy he cepea octahix, Bn,
nto troopntre amephinkachky ykpashichky tpovalay,
tlii mepkar, 3 ompharahn noyttan berjiko-
tlii mepkar, 3 ompharahn noyttan berjiko-

3. Quando tornò a Pecoraro, ha sognato un sogno molto strano. Il sogno gli parlava così:

“Tu sei un ragazzo fortunato, perché non sei stato mandato a scuola. Ma tu devi imparare a leggere e scrivere. Per questo ti ho dato una penna magica che ti permetterà di leggere e scrivere qualsiasi cosa ti occorra. Ma non usare la penna per male, perché se lo fai, ti farà male a te stesso. Usala solo per bene, per aiutare gli altri. E ricorda che la saggezza è più preziosa di ogni altra cosa.”

Il ragazzo si sentì molto felice e decise di seguire le parole della penna. Cominciò a leggere libri e a imparare a scrivere. In poco tempo divenne un ragazzo intelligente e saggissimo.

Un giorno, mentre pascolava i suoi animali, vide un vecchio pastore che aveva perso il suo gregge. Il ragazzo gli chiese di aiutarlo a trovarli. Il pastore gli disse: «Se mi aiuti a trovare i miei animali, ti darò un bel premio». Il ragazzo acconsentì e cominciò a cercare con l'aiuto della penna magica. Finalmente trovò il gregge e lo riportò al pastore. Il pastore gli diede un bel premio e il ragazzo tornò a casa contento.

Da quel giorno in poi, il ragazzo divenne sempre più saggissimo e intelligente. Aiutò molti altri pastori a trovare i loro animali e divenne famoso per la sua saggezza. Ma non dimenticò mai la penna magica che gli aveva dato il suo sogno.

ctras, a jazibullu harbiti ctojorittu ichybrahha hamu-
lo hapjoly ha ykpashchekinx semijax. Bo'a binko-
muy noza meki ykpashin an 3CA, a carre qepes
yel rothnethin, oxonjoge hac yciix, bimphinx i no-
herojlehnx. Mn e ykpashchekinx hapji, we 6 mn he
tpegeyrajin.

ЗБІРКА НА ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВОДУ ОУН

УКРАЇНЦІ! УКРАЇНКИ!

В Україні шаліє московський окупант, — переслідування, терор і розбій, найкрайнім цвітом нашого народу большевицькі опрічники наповнюють тюреми, концтабори, психіатричні катівні. Методично, згідно з опрацюванням у Кремлі пляном, обмосковлюється наше шкільництво, зводиться на найнижчий провінційний рівень і забивається в кайдани „соцреалізму“ нашу науку, літературу і мистецтво. Переслідують нашу віру і Церкву, наші традиції і мову, нищать пам'ятки нашої величі і слави, забороняють і переслідують за вживання української мови.

Проти тих молодих українських патріотів, що підносять голос в обороні прав похованого нашого народу, ведеться шалену нагінку — щораз нові арешти, обшуки, закриті судові процеси, позбавлювання праці тих, що змагаються за свободу, самостійність і самобутність української нації.

Україна переживає один з найкритичніших періодів у своїй історії, коли її народ, що існує тисячоліття, московські імперіялісти хочуть позбавити національного обличчя і обернути у безлику отару рабів — „советський“ народ, а насправді московський. Під кривавою п'ятикутною зіркою, що замінила двоголового царського орла, хочуть втримати москалі останню в світі колоніальну імперію русифікацію, терором і народовбивством українського й інших народів.

Організація Українських Націоналістів-революціонерів, тисячі членів якої в останніх десятиліттях віддали на віттар Батьківщини своє життя за волю для свого народу, за українську незалежну соборну державу, ніколи не припинила її не припинить боротьби з московським окупантом.

Боротьба йде далі, — тверда, завзята. Всіма засобами і способами ОУН веде боротьбу з окупантами України на рідній землі. Ми звідси дасмо їй всебічну підтримку всіма можливими заходами і допомагаємо всіма нашими силами. Одною з форм нашої допомоги визвольній боротьбі звідсіль є перевидання краївих матеріалів, що їх поширюємо по землях країн, а також по містах і селах в Україні. ОУН видає англійською, німецькою, французькою, еспанською та іншими мовами інформаційну літературу для західного світу й українською — для України, організує протимосковські акції і демонстрації по багатьох містах світу, щоб запротестувати проти чиненого Москвою в Україні народовбивства і відкрити світові очі на ту дійсність, що її московський імперіалізм-большевизм-комунізм може принести її у інші країни. Такими акціями, що здобули розголос на весь світ і на всю Україну, були акції під час ХХ і ХХІ Олімпіяд — у Мюнхені і Монреалі. ОУН нав'язує і розбудовує широкі контакти з антикомуністичними організаціями світового маштабу через Антибольшевицький Бльок Народів (АБН), Європейську Раду Свободи (ЕРС), Світову Антикомуністичну

Лігу (ВАКЛ), скріплює на міжнародних форумах свої позиції і поширює фронт боротьби проти Москви на весь світ.

В час, коли — прикриваючись приятними усмішками — розпаночуються на Заході в дипломатичних сурдугах тисячі советських агентів-кагебістів, щоб підміновувати вільний світ. Організація Українських Націоналістів підготовляє і провадить світові антикомуністичні й антиросійські конференції, поширює літературу, щоб освідомити всі народи про небезпеку, яка загрожує їм з Москви, щоб ці народи довідалися, що Україна бореться не лише за свою, але й за вселюдську правду і волю, і тому вимагає моральної і політичної допомоги у визвольній боротьбі українського народу. Ці світові міжнародні конференції і організації схвалюють резолюції в користь України, за розвал московської тюторії народів — т. зв. СССР.

Уся ця видавнича, пропагандивна, демонстративна, міжнародна і організаційна діяльність, всі численні акції і заходи ОУН вимагають великих коштів, що їх можуть дати лише свої люди, здисипліновані члени, жертвовні українські патріоти. Без цих коштів Організація неспроможна буде діяти так, як мусить діяти, як вимагає того Україна.

І тому Провід ОУН звертається до всього свого членства із закликом — і цього року провести на всіх теренах ЗБІРКУ НА ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД у висоті залежності від матеріального стану і заробітків кожного члена і кожного українського патріота. Важливість і настійність цієї справи диктується конечністю допомоги нашим братам і сестрам, що жертвують собою і своїми родинами для добра України.

ДРУЗІ НАЦІОНАЛІСТИ!

Наши Друзі на рідній землі борються з московським окупантом, жертвуючи Україні все — свою свободу, кров і життя. Від нас вони мають право вимагати і звимагають допомоги. Кожний з нас зобов'язаний цю допомогу дати, таку, якої вимагають наші борці.

Проведім же збірку на ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД так, як наказує совість, як повинні члени Організації, яка поставила своїм кличем — „Здобудеш українську державу або згинеш у боротьбі за неї“, і послідовно його здійснює колосальними жертвами крові і життя, яка несе на своєму прапорі імена Петлюри, Коновалця, Шухевича-Чупринки і Бандери!

Слава Україні!

ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Постій, листопад 1976р.

* * * * *

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ

* * * * *

НА

ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА“

* * * * *

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В АМЕРИЦІ

Як і кожного року Організації Українського Визвольного Фронту під час свят Різдва Христового переводять коляду на Визвольний Фронт. Вітаючи Вас із святом Народження Христа, також і цього року звертаємося за підтримкою для визвольно-національних сил, які стоять у безкомпромісій боротьбі проти підступного і брутального ворога, большевицької Москви, що поневолює, визискує та нищить український народ і його культуру.

Завдання революційно - визвольного руху у нинішніх обставинах особливо відповідальні і важкі, вони вимагають величезної напруги сил і жертвенности. Москва стосує найбільш підступні методи, щоб психологічно й політично демобілізувати українську еміграцію. Попслуговуючись у своїй юдиній роботі людьми української крові — культурними діячами та мистцями, вона висилає їх на Захід, щоб дезорієнтувати і розкладати український національний табір. Своєю агентурою вона старається просякнути в наші організації, ловити на свій гачок туристів і відвідувачів України, щоб змусити їх працювати на свою користь. Масовими арештуваннями, звільненням з роботи, ув'язнюванням в концтаборах і психіатричних закладах червоні кати ставлять тепер своїм головним завданням спарадізувати рух спротиву українських патріотів на Україні.

Політикою так званого детанту Москва намагається духовно обеззброїти Захід, використати його промисловий потенціал для розбудови своїх збройних сил, щоб у слушний момент обернути їх на поневолення ще вільного світу. Жадібні до зисків західні і американські промисловці допомагають Москві за юдині гроши стати світовою найбільшою потугою.

Національно - визвольні змагання українського народу, що бореться проти комуно-московського імперіалізму, спираються лише на власних фінансових засобах. Революційна ОУН непохитно стоять на засаді, що незалежну самостійну політику можна вести при моральній і матеріальній підтримці лише власної патріотичної громади. Чужі фонди зобов'язують, а тільки власні дають можливість, незалежно від міжнародної коньюнктури, незалежно від

такого чи іншого політичного напряму західніх держав вести безкомпромісуву політику в усіх країнах, де діє Український Визвольний Фронт.

Допомагаймо ж Батьківщині чим можемо — словом, ділом, молитвою, щоб наші люди на рідних землях не почували себе осамітненими, щоб вони чули біля себе биття наших сердець, щоб відчували нерозривну єдність з нами, тепло нашої братньої любові.

Тож закликаємо українську еміграційну громаду до ще більшої чуйності супроти ворога, до ще більшої жертвенності, а перемога припаде тому, хто виявить більше самопожертві та більше зусиль.

Коли цього року завітають до Вас колядники-збирачі на Український Ризвольний Фонд — щедро жертвуйте, бо кожна Ваша пожертва — вклад у справу діпомоги Батьківщині, що стоїть у важкій боротьбі за свою державну волю, за своє існування, якому загрожує ненасила та Москва.

**Головна Управа
Організації Оборони Чотирьох Свобід України**

РАБІННИ ЕКСКОМУНІКАЛИ КІССІНДЖЕРА

Високий суд рабінів в Америці затверджував державного секретаря Генрі Кіссінджера як „зрадника” і на підставі законів Святого Письма відлучив його від юдейської релігії. В своєму обвинуваченні високий суд закидає Кіссінджерові, що він являє собою „небезпеку для юдейського народу і держави Ізраїль.”

В числі обвинувачень було ствердження, що Кіссінджер, перебуваючи в ізраїльському готелі, споживав свинину, нехтував юдейські свята і як державний секретар ЗСА приймав присягу на християнській Біблії.

„Ми чули багато брудних речей про Кіссінджера і встановили, що ці чутки відповідають правді”, — заявив рабін Антельман, голова суду.

Рабін Антельман вяснив, що екскомунація Кіссінджера „цілковито виключає його з юдейської релігії. Він не може бути громадянином Ізраїлю на підставі Закону про Повернення, бо вже не є юдом. Він не може бути затруднений посередньо або безпосередньо в жадній юдейській організації.”

Суд рабінів ухвалив це рішення 20 червня після однорічної інвестигації.

Натяжчим обвинуваченням Кіссінджера є те, що він як державний секретар „підміновує безпеку Ізраїлю”.

Б. Озерський

МОЖЛИВОСТІ КООРДИНОВАНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Не від сьогодні пишеться і говориться про потребу т.зв. консолідації українських самостійницьких угруповань і сил. Очевидно, до самостійницьких сил не можна зараховувати т.зв. реалітетників, „проусесерівців”, советофілів, оборонців УССР як української держави, тих, що ставлять на „лібералізацію”, „демократизацію”, „гуманізацію”, еволюцію російського імперіялістичного режиму, як на шлях визволення нації і відновлення УССД. Говорити про т.зв. консолідацію усіх без винятку політичних груп і групок — не доводиться. Така консолідація не мала б ніякого глупду. Вона зумовлювалася б резигнацією з незмінних принципів української візвольної політики. Була б недоцільна, шкідлива, сприяла б капітулянтству перед ворогом. Але не тільки консолідація, але й координація неможлива зі згаданими політичними капітулянтськими групами.

Питання консолідації — це довготривалий процес, який ще не назрів, але координація політичної самостійницької діяльності українських політичних формацій на еміграції можлива і актуальна. Очевидно, вона може відбуватися тільки за передумови визнання і респектування не тільки в теорії, але й в практиці незмінних принципів української зовнішньої політики. Координація є легшою тому, що вона не стосується прерогатив ані компетенцій, які та чи та політична формація прагне за собою зберегти, не ставлячи вимог до партнерів їх визнати.

Координація не вимагає договорень, наприклад, у проблемах структурно-правних, що їх та чи інша формація за собою застерігає, бо це не є предметом координації. Переговори, чи розмови, шукання формул консолідації можуть тривати довго, але формула координації може бути знайдена багатоскоріше. Може бути координація „ад гок”, без творення окремого тривалого органу, від випадку до випадку, від справи до справи, може оформлюватися в означеному контактному чи консультативному органі, може бути у формі закордонного політичного осередку чи координаційного центру. Це справа домовлення. У кожному разі партнери повин-

ні визнати означені спільні принципи української зовнішньої і внутрішньої політики, як передумову координації, щоб уникнути залежності спорів у майбутній співдії. Такі принципи, як сугестію-проекти, ми своєчасно оприлюднимо, які уважаємо сприйнятними для кожної самостійницької української політичної сили.

Ці політичні засади творили б основу для координації діяльності. На нашу думку, „Мета і завдання” координаційного політичного тіла на чужині повинні бути наступні:

Координувати діяльність і працю українських політичних самостійницьких формацій за кордоном у змаганні за відновлення Української Самостійної Соборної Держави шляхом розвалу російської імперії на національні незалежні держави поневолених народів у їх етнографічних кордонах;

Спільно виступати в обороні України та її борців за національно-державну незалежність, за волю і права людини, проти московської геноцидної, русифікаційної та експлуататорської політики;

Поборювати всі вияви (форми) російського імперіялізму та спільно протидіяти різномірним єдинонеділимським тенденціям під прикриттям майбутніх „федерацій”, „союзів”, „уній”, „коммонвелтів”, „З'єднаних держав Сходу Європи” тощо;

Протиставитися зазіханням деяких сусідів України на частини її етнографічних земель;

Спільно протиставитися таким розкладовим течіям, як советофільство, ленінізм, марксизм, націонал-комунізм, комунізм і анархізм, що свою суттю є протинаціональними, ворожими Україні системами;

Поборювати ворожу й шкідливу концепцію, начебто т.зв. УССР є українською державою чи продовженням Української Народної Республіки, а не російською новітньою колонією;

Захищати наші катакомбні Церкви в Україні, поборювати воюоче безбожництво і накинену Україні російську „Церкву”, що є політичним знаряддям імперіялістичної, безбожної Росії, підтримувати український екуменізм, сприяти об'єднанню наших Православних митрополій в

єдину УАПЦ, підтримувати Патріярхат УКЦ та її Патріярха;

Протидіяти асиміляційним тенденціям серед еміграції, уважаючи її за нерозривну частину української нації із визначеними зобов'язаннями перед Україною в її закордонній діяльності;

Давати політичне спрямування українській еміграції під кутом потреб національно-визвольної боротьби українського народу;

Мобілізувати власні національні сили, орієнтуватися на них і на спільну боротьбу поневолених російським імперіалізмом і комунізмом націй у т.зв. СССР та в сателітних країнах;

Належно доцінювати в політичній діяльності державницькі і революційно-державницькі акти і формації останнього шестидесятиліття, як вияв волі народу і всеукраїнські досягнення, пов'язуючи їх з українською державністю княжої і козацької діб;

Протидіяти шкідливим Україні зовнішньополітичним концепціям у світовій міжнародній політиці, висуваючи українську зовнішньополітичну концепцію, яка є перспективною порятунком також для вільного світу;

Узгіднювати і вирішувати такі питання, які в даному моменті вимагають спільної дії або протидії всіх українських самостійницьких сил.

Тої чи тої форми координаційний орган, комісія, комітет, осередок, центр не втручається в дотеперішні прерогативи і компетенції своїх учасників і не обмежує засягу їхньої діяльності.

Рішення повинні схвалюватися шляхом узгодження, без голосування. Членами чи учасниками такої координації можуть бути всі українські самостійницькі угруповання і формациї, які визнають платформу зовнішньої і внутрішньої політики, уточнену, узгіднену в „Меті і завданнях” і „спільних принципах української зовнішньої і внутрішньої політики”. Навіть координація „ад гок”, від справи до справи, від випадку до випадку вимагає визнання і респектування означеної платформи визвольної політики.

Як під організаційним оглядом мала б бути оформлена координація „ад гок” чи триваліша координація — не є предметом теперішніх наших міркувань. Сьогодні засережуємо увагу на зasadничі політичні чинники, як передумову

координації. Очевидно, наш погляд і наші уточнення нікому не накидаємо, але уважаємо, що з'ясування заздалегідь політичних позицій створює ясну ситуацію і в майбутньому усуває фальшиву інтерпретацію, зайві спори і недосказання, які легко доводять до зірвання співдії і загострення внутрішніх конфліктів.

РОСПІСЬКІ „БОРЦІ“ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ АМЕРИКИ

„Історик” А. Долгополов поставив собі невдаче завдання вияснити участь російських добровільців у боротьбі за незалежність Америки. В журналі „Родніе Дали”, що виходить у Лос Анджелесі, в числі за червень 1976 р. по довгих розшуках він вмістив список „москалів”, що воювали в армії Вашингтона.

А. Долгополов наводить імена таких шістьох російських підданих, що брали участь у війні: Веттер Фон Розенталь (1753-1829), естонський дворянин, Рубенайн балтієць, Ф. Каржавін (1745-1812), архітектор, купець, письменник, Корзухін, мандрівник, Карл Кіст, аптекар з Петербургу, Бобух з Ревеля.

Як бачимо з цього списку, російські прізвища і походження мають тільки Корзухін і Каржавін, але й Каржавін, як стверджує Долгополов, був не військовиком, а купцем і у війні за незалежність збив собі добрий капітал на продажі зброї. Четверо з наведених Долгополовим „борців за незалежність Америки” навіть не мешкали у властивій Росії.

АМАЛЬРІК ДЛІТЬ УКРАЇНУ НА ЧОТИРИ ЧАСТИНИ

Андрій Амальрік, автор відомої на Заході книжки „Чи проїснус СССР до 1984 року”, відбувши двічі тюремне ув'язнення і заслання, проживає тепер із своєю дружиною-татаркою в Голландії. Амальрік стоїть остроронь російських дисидентів і приятелює зі своїм видавцем професором ван гет Реве з амстердамської Фундації ім. Герцена.

В інтерв’ю з представником паризької „Культури”, що виходить польською мовою. Амальрік заявив, що „Польща не завжди виявляла достатнього політичного розуму. Коли вона чулась на силі, тоді відроджувалось і польське великородзинство. Польща напевно хотіла б включити Україну, Литву і Білорусь у сферу своїх впливів”...

Амальрік є прихильником „нового федералізму” — ідеї створення на території СССР коло 50-ох більш-менш незалежних республік на чолі з федераційним урядом, очевидно, в Москві. Україну поділив би Амальрік на чотири окремі республіки, щоб „створити рівновагу поміж різними національностями”. „Не знаю, — заявив Амальрік, — коли б навіть можна уявити собі розпад СССР, то чи мог-

Володимир Душник

СЛАВНІЙ ПАМ'ЯТІ ЕВГЕНА ЛЯХОВИЧА

(Жменя особистих спогадів)

16-го жовтня 1976 р. в місті Дірфілд, у сучасній Флориді помер на 76-му році життя сл. п. Евген Ляхович, визначний український націоналістичний провідник, теоретик та суспільний діяч, що відіграв визначну роль в українському політичному житті в Америці між двома світовими війнами, а особливо в другій половині 1930-их років.

Евген Ляхович народився 4-го червня 1900 р. в містечку Ушна, в Західній Україні, в патріотичній українській родині. В 1918 р., як гімназист, зголосився добровольцем до Української Галицької Армії, в рядах якої боровся за самостійність України аж до закінчення українських визвольних змагань в 1921 р.

По доповненні гімназійних студій виїхав до Данцигу на політехнічні студії, де пробув коло двох років і де був активний в українському студентському житті й у рядах Української Військової Організації (УВО), що тоді почала розгорнати революційну діяльність у Західній Україні. По всіх центрах української еміграції, особливо в Америці й Канаді, творилися гуртки та відділи, які поширювали ідеї УВО та збириали гроші на „бойовий фонд” УВО, на допомогу політичним в'язням у польських тюрмах та на видання підпільної літератури („Сурма”, „Розбудова Нації”) і ін.

У 1923 р. Е. Ляхович переїхав до ЗСА, де продовжував технічні студії в Брукліні і брав участь в українському суспільно-політичному житті.

У 1929 р. полк Евген Коновалець, комендантом УВО та голова новоствореної Організації Українських Націоналістів (ОУН), прибув

*****
ла б Україна створити незалежну державність. Про Білорусь не приходиться навіть говорити..."

І так за парапоном 50-ох республік: стоять Амальрік, російський великородзянік та шовініст і просторік про вищість московської культури і мови. Широко розреклямований на Заході як історик, він сам називав себе письменником та поетом і російські дисиденти, згуртовані навколо журналу „Континент”, не приймають його і його плутаних концепцій поважно.

уперше до Америки для мобілізування української громадської і політичної думки та підтримки визвольної боротьби. Зустріч Е. Ляховича з полк. Коновалцем мала великий вплив на Е. Ляховича, і навпаки. Вислідом тієї зустрічі були довголітня приязнь та тісна співпраця з полк. Коновалцем, аж до трагічної смерті цього визначного українського політичного провідника. В рр. 1933-1935 Е. Ляхович працював в Лондоні як представник ПУН та відпоручик полк. Коновалця, щобо був зв'язковим-амбасадором ОУН в Англії.

Вліті 1935 р. він повернувся до Америки, де став одним із провідників Організації Державного Відродження України (ОДВУ); працював як співредактор „Свободи” від 1936 до 1942 р., а після того перейшов на професійну працю інженера в машинобудівельній фірмі в Брукліні. В рр. 1946-1948 Е. Ляхович зосередив свою активність на допомозу визвольно-революційній боротьбі і був одним із творців Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) та її першим головою.

Внаслідок хронічного запалення суглобів, інж. Е. Ляхович мусів перенестися з родиною до Флориди, де довший час працював за свою професією аж до відходу на пенсію.

Сл. п. Е. Ляхович був автором ряду публіцистичних праць та кореспондентом багатьох українських журналів і часописів: львівський „Вісник” під ред. Д. Донцова, „Сурма” та „Розбудова Нації”, „Вісник ООЧСУ”, „Свобода”, „Америка”, „Україна”, „Тризуб” (Ді Трайдент) й інші.

Людина і патріот

Сл. п. Е. Ляхович був глибоко-ідеальною людиною. У своїй статті по-англійськи „Наши ідеологічні дари Америці”, що з'явилася в нью-йоркському англомовному „Тризубі” (липень-серпень, 1940 р.), він ядерно і переконливо з'ясував засади українського націоналізму та його прикмети: патріотизм, ідеалізм, героїзм, релігія, служба нації та допомога визвольній боротьбі українського народу. Це він писав в часі

безпощадної нагінки в Америці на українських націоналістів збоку комуністів, червоних попутників українського й неукраїнського роду і т. п. Однією з найвизначніших прикмет покійного Е. Ляховича була безмежна віра у власні сили українського народу. Він вірив, що ідеї українського націоналізму переродять психіку українського народу, і що визволення України буде природним процесом, який вимагатиме численних жертв, геройзму та посвяти.

Автор цих рядків прибув до Америки в липні 1935 р. Й тоді зустрів Е. Ляховича особисто, хоч переписувався з ним, коли той був у Лондоні. Так сталося, що ми обидва жили в демократичних Англії та Бельгії і були експоновані в антигітлеровській критиці англійської і бельгійської преси, отже, природно, ставилися з великими сумнівами до т. зв. „східної політики” нацистської Німеччини. Ми старалися ці погляди поширювати поміж нашими провідниками, включно з „делегатами з Краю” (так популярно називали представників ОУН, що приїжджали в Америку): Омелян Сеник-Грибівський, генерали Микола Капустянський та Віктор Курманович, полк. Роман Сушко, Ярослав Барабановський, Олесь Кандиба (О. Ольжич).

Бувши в Лондоні, Е. Ляхович розвинув дуже жваву діяльність серед англійських парламентаристів, журналістів та дипломатів. Він доповідав у різних клубах, політичних організаціях; тримав контакти з різними спеціалістами в справах ССР і Східної Європи. Про всі дії Е. Ляхович звітував полк. Коновалець-

ві, який трактував серйозно його працю, бо вірив Е. Ляховичеві і покладав на нього великі надії в справі приєднання публічної опінії в Англії до української визвольної справи.

По поверненні до Америки в 1935 р., Е. Ляхович перестерігав українську спільноту, що Німеччина приготовляється до нового „Драг нах Остен”, з тим, що Україна призначена на колонізацію „вищою німецькою расою”, про що він лішив і говорив відверто.

Він болів тим, що в Англії не було відповідних українських політичних діячів, навіть з посеред кол. послів і сенаторів з польського сейму, які могли б заступати українську справу. В 1940 р. заходами Е. Ляховича, проф. Олександра Грановського та автора цих рядків зorganізовано Українсько-Американський Комітет для Допомоги Альянтам, який видав заяву, чому американські українці повинні допомагати справі альянтів. Це було в 1940 р., коли Сталін був в союзі з Гітлером і багато людей думали, що ССР стане одверто по стороні Гітлера та піде війною на західніх альянтів.

Не зважаючи на слабкий стан здоров’я та далеку віддалі між Флоридою і Нью Йорком, сл. п. Е. Ляхович постійно цікавився працею і ростом ООЧСУ, надсилає свої статті для „Вісника” та декілька разів приїздив до Нью Йорку на річні З’їзди ООЧСУ. Протягом свого життя він залишився вірним ідеям українського визвольного націоналізму і по змозі своїх сил працював для втілення цих ідей у життя.

Цей короткий нарис ні в якому разі не вичерпує усієї діяльності сл. п. Евгена Лаховича, яку він провів в Америці й Англії для української визвольної справи. Довша розвідка про його дію була б поважним вкладом в історію українського визвольного руху 1930-1945 років.

ТВОРЫ ОСИПА ГОРНОВОГО-ДЯКОВА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.

У видавництві Vantage Press, New York вийшла друком англійською мовою збірка писань відомого краївого публіциста Осипа Горнового-Дякова п.з. „USSR UNMASKED” під редакцією і з передмовою д-ра Петра Мірчука. Переклад виготовив д-р Володимир Душник. Книжка має 378 сторінки, в твердій оправі, ціна 9.95 дол. Набувати її можна в американських та канадських книгарнях або безпосередньо у видавництві Vantage Press, 514 West 34th Street, New York, N. Y. 10001.

ВІІІ МІЛЕПІІ ДО ГАУМОНАТНОЇ ЛЕПКАРНІ

— відповісти подібні питання! Відповісти на ці питання можна, якщо зробити все, що залежить від нас. Але тут постала проблема: як залишити діти без батьків? Як зберегти дітей і вести їх до відповідних установ?

— У чому полягає проблема? Якщо діти залишилися без батьків, то їх можна зробити залежними від держави, які вони мають, але якщо вони залежать від чужих людей, то вони будуть залежати від підприємств, підприємств будинків, які їх обслуговують. Але тоді вони будуть залежати від того, які підприємства вони обслуговують.

— Якщо діти залишилися без батьків, то вони будуть залежати від держави, які вони мають, але якщо вони залежать від підприємств, підприємств будинків, які їх обслуговують, то вони будуть залежати від того, які підприємства вони обслуговують. Але тоді вони будуть залежати від того, які підприємства вони обслуговують.

— У чому полягає проблема? Якщо діти залишилися без батьків, то вони будуть залежати від держави, які вони мають, але якщо вони залежать від підприємств, підприємств будинків, які їх обслуговують, то вони будуть залежати від того, які підприємства вони обслуговують.

— У чому полягає проблема? Якщо діти залишилися без батьків, то вони будуть залежати від держави, які вони мають, але якщо вони залежать від підприємств, підприємств будинків, які їх обслуговують, то вони будуть залежати від того, які підприємства вони обслуговують.

— У чому полягає проблема? Якщо діти залишилися без батьків, то вони будуть залежати від держави, які вони мають, але якщо вони залежать від підприємств, підприємств будинків, які їх обслуговують, то вони будуть залежати від того, які підприємства вони обслуговують.

— У чому полягає проблема? Якщо діти залишилися без батьків, то вони будуть залежати від держави, які вони мають, але якщо вони залежать від підприємств, підприємств будинків, які їх обслуговують, то вони будуть залежати від того, які підприємства вони обслуговують.

(С) Йохе макороми йохі АВН «Макет» 1976 р.)

ціонально-визвольних революцій поневолених націй. Москва живе на вулкані! Її ідеї збрани крутували. Комунізм помер серед поневолених націй.

Молоде покоління визнає ідею націоналізму, національного патріотизму, героїчної релігійності, героїчної концепції життя, державного традиціоналізму власної нації, культу її величного минулого, її цінностей, творчості у протиставленні до діялектичного й історичного матеріалізму, до намагання накинути кожній нації москалями їх змісту і способу життя. Політика детанту, співпраці й допомоги тиранам банкрутую на наших очах. Москва має фронт також зі сторони Китаю. Вона вже стоїть так, як нацистська Німеччина у двофронтовій війні. Наша орієнтація скерована не на Вашингтон і не на Пекін, а на власні сили поневолених націй. Ми сприяємо конфліктові Китаю з Росією. Це її послаблює. Чим більше ворогів має Росія, тим краще для нас. Але запорука нашої перемоги у нас самих. Нам волі ніхто не даст, якщо ми її самі собі не здобудемо! Владу беруть, її не дають! Всякі визволителі найперше несуть волю собі, а здебільша неволю тим, кого буцімто визволяють.

Приблуди в американській політиці типу кісінджерів, зонненфельдтів змагають до того, як сказав Зонненфельдт, щоб поневолені нації стали „органічною єдністю” з Росією і добровільно включилися в орбіту її панування — тому Вашингтон не є пробойовником волі. Сучасна офіційна Америка це не Америка Вашінгтона чи Лінкольна з їх праведним законом! Це Америка кіссінджерів і зонненфельдтів! Заява президента Форда про те, що сателіти Москви, нею окуповані — це самостійні держави, дас вільну карту Москві творити в Європі і поза нею таких нових „самостійних”, на думку през. Форда... сателітів з окупаційною російською армією, як це є у Східній Німеччині, Мадярщині, Польщі чи ЧССР. Заява Форда сприяє скріпленню русифікації етно-, лінгво-, геноцидові у поневолених націй в СССР, Україні, Грузії, Литві, Естонії, Латвії, Білорусі, Туркестані, Вірменії. Президент Форд виявив тим не лише повне незаінтересування долею уярмлених націй в СССР і сателітних країнах, але засвідчив довір'я до лицемірної брехні Мос-

кви про „самостійні” т.зв. республіки в СССР, що є її колонії.

Наташровуючи заяву през. Форда, Зонненфельдта, політику Кіссінджера щодо російської імперії, вимагаємо від Уряду і нового Президента ЗСА, щоб здійснювали Декларацію ОН з 1960 і 1972 рр. про деколонізацію світу, його деймперіялізацію, включно з розвалом російської імперії, а не лише британської чи португальської!

Ми вимагаємо від Президента й Уряду ЗСА, щоб не ламали власних законів, зокрема Закону Конгресу ЗСА, однодушно схваленого в 1959 р., про поневолені нації, підтримку їхньої визвольної боротьби за національно-державну незалежність, за розвал російської комуністичної імперії.

Прийшов кінець поділові світу між двома, трьома чи скільки там технологічними чи атомовими надпотугами.

Вирішною і спасенною для всього світу перед знищеннем большевизмом силою є найбільша духовна й ідейна, політична потуга: поневолені нації, визвольний націоналізм народів, під прапорами якого наша і світу добра, справедливости, правди, волі, національної незалежності — перемога!

Передумовою здійснення прав людини є здійснення прав нації! Без національної незалежності держави немає здійснення прав людини поневолених націй. Ієршим правом людини поневоленої нації є здобуття державної незалежності її нації, як передумови всіх інших прав! Від початку існування людства ще не було і не може бути імперії, в якій могли б бути здійснені права людини поневоленої нації, свобода людини! Ще не було і ніколи не буде справжніх-демократичних імперій у світі, бо це безглуздя само в собі! Демократичний лад може бути у нації-поневолювача, але його ніколи не може бути в нації поневоленої. Кожна імперія у поневолених народом-поневолювачем націях сперта на терорі, мілітарній окупації, на шибеницях і розстрілах вояовників за незалежність поневоленої нації.

Поневолені нації борються не за такі безглуздя, як „лібералізація”, „демократизація”, „гуманізація” російської імперії, але за її остаточний і тотальний розвал!

Ми апелюємо до Ватикану і Світової Ради Церков — припинити політику співпраці і капітулянтства перед російськими тиранами, народовбивниками і воюючими безбожниками. Ми за екуменізм катакомбних Церков, але ми проти єднання з т.зв. Церквою вислужника Кремлю Пімена!

Ми вимагаємо від Ватикану респектувати права Помісних Церков, гарантовані договорами з Ватиканом і Вселенським Ватиканським Другим Собором, зокрема в епосі визвольного націоналізму, що перемагає протиприродний і безнаціональний інтернаціоналізм. Сила Церкви не у пристосуванстві, не в опортунізмі, а в героїці і мучеництві за правду і добро, за справедливість і волю проти кривди і насильства. Хто стас проти власної Батьківщини, стас проти її Творця-Бога, бо нації — це думки Бога!

Ми висловлюємо нашу повну солідарність зі змагом української спільноти за Патріархат УКЦ і визнання Патріархом Йосифа Кардинала Сліпого, Мученика й Ісповідника Віри не лише за Українську Церкву і Націю, але й за перемогу героїчного, мученицького християнства над московським воюючим безбожництвом для всіх народів поневолених Москвою і комунізмом!

Ми вшановуємо мучеництво катакомбних Церков Литви, Латвії, Естонії, Чехії, Болгарії, Румунії, Східної Німеччини.

Ми вимагаємо від вільного світу зірвати політику співпраці з Москвою і большевизмом, а підтримати революційно-визвольну боротьбу поневолених націй за їх незалежність!

Держави Заходу зобов'язані вести у своєму власному інтересі наполегливу пресію, щоб москалі забрали геть своєї окупаційні війська з усіх поневолених ними країн, щоб були розв'язані концтабори, були звільнені політичні і релігійні в'язні з Юрієм Шухевичем, Святославом Караванським, Іриною Сенік, Валентином Морозом і іншими. Західній Світ зобов'язаний засудити й затаврувати національне гноблення, русифікацію, господарський визиск, всякий російський імперіалізм, неокомунізм, неомарксизм, як капітулянтські ідеїки супроти московського окупанта і протинаціональної системи.

Може нарешті здивувати декого така моя

думка: ми не просимо держав Заходу за нас воювати, нас „виволяти”; ми вимагаємо від них не допомагати москалям економічно, технологічно, політично й мілітарно у поневолюванні нас! Не „виволяйте” нас, ми самі себе виволимо, але не допомагайте принаймні москалям і комуністам винищувати і гнобити наші народи!

Немає і не може бути спільногого фронту з російськими т.зв. дисидентами, що, як зміна варти імперії, опинилися на Заході, щоб рятувати її, як це вже раз доконав — з допомогою Заходу — Ленін і ко. Йдім в чужинецьке довкілля народи, серед яких живемо, з гаслами: Геть з концтаборами, психіатричними тюрмами, терором і деспотією Москви! Геть з комунізмом і народовбивством!! Геть з русифікацією і визиском! Геть з колаборацією урядів Заходу і Ватикану з московськими гангстерами і убивниками! Геть з російською тюром усіх барв!

Хай живе визвольний націоналізм! Хай живе героїче християнство катакомб! Хай живуть національні суверенні соборні держави поневолених москалями і большевизмом народів! Хай живуть національні революції як шлях визволення поневолених народів!

Свобода-незалежність народам — свобода людині!

Смерть тиранії і тиранам! Будьмо горді, що світ тиранів проти нас! Це означає: перемога перед нами! Бо ніколи і нікому не задавити ідеї справедливості і свободи для народів і людей!

„ЦЬОГО ЗІ МНОЮ НЕ МОЖЕ СТАТИСЯ...”

Менше як один з кожних трьох мотористів в Америці уживає під час їзди автом забезпеченеві поясі, вважаючи, що серйозного ексиденту „зі мною не може статися”.

„Не зважаючи на статистику, не зважаючи на те, що ми бачимо по хірургічних відділах шпиталів, більшість мотористів опановані ідею, що якесь магічна сила охороняє їх від нещастя, — заявив д-р Вілліям Келлер, колишній голова департаменту психіатрії Луїсвілського університету. — Отим безтурботним людям я кажу: „Якщо ви любите ваших дітей і вони люблять вас, ви повинні затягувати забезпеченеві пояси на них так само, як на собі самому. Це потрібно для вашої родини, для ваших друзів і для всіх, хто вас любить”.

Б. Озерський

УКРАЇНСЬКИЙ ЕКУМЕНІЗМ

Український екуменізм ставить в осередку уваги єдність наших Церков. Немає більшого захисника українського екуменізму, як український революційний націоналізм. Не тільки дивно, але й лячно, що ватиканські кола так нехтують або прямо таврують український націоналізм, який спертий на християнських основах і змагає за єдність українського християнства. А закид „Кетолік Геральд” з Англії Патріярхові УКЦ, мовляв, мета його послання про єдність Церков — „націоналістична”, а не екуменічна, свідчить про зло волю не тільки цієї газети, але також означених ватиканських кіл. Яким чином протиставляти націоналізм екуменізмові? Якраз український націоналізм є пробойовиком українського екуменізму, або не тільки політично, але й в церковно-релігійному відношенні націоналізм — це найбільше соборницький рух. Соборність у церковно-релігійному відношенні — це екуменізм. Протиставлення українського націоналізму українському екуменізмові — це незнання справи або зла воля.

Український націоналізм був, є і буде ворогом екуменізму з вислужницею воюючому безбожництву і народовбивчому режимові російською православною „Церквою” Пімена, бо це не є ніякий екуменізм, а заперечення християнських зasad, це єднання з переслідувачами проти переслідуваних, з поневолювачами проти поневолених. Папа Павло VI ще й досі не став відкрито в обороні переслідуваних християн в Україні, не запротестував навіть проти убивства КГБ недавно двох греко-католицьких українських священиків, але не один раз обороняв комуністичних терористів і убивців, прохаючи їх помилувати.

Треба відмітити, що папа Павло VI шукає екуменізму з захисником безбожницького народовбивчого режиму, „патріярхом” Піменом, титулує його „Ваша Святість”, тоді як папа Пій XII і наш Владика скитальців кир Іван Бучко засуджував кремлівського „патріярха” Алексея, який називав Сталіна „помазанником Божим”...

Папа Павло VI переговорює з народовбив-

цями і модерніми неронами Подгорним та Громиком, коли великий папа Пій XII виклинив комуністичних злочинців.

Східня Конгрегація загрожує суспендувати священиків, які несуть християнську-духовну опіку вірним, не схвалюючи політики Ватикану, яка суперечить засадам героїчного християнства і вченню великих папів минулого! Неваже йде час, коли Ватикан буде суспендувати чи екскомунікувати священиків і єпископів, які засуджуватимуть його пактування з марксистами-комуністами. Це є — екуменізм сучасного Ватикану на практиці. Його вислід: посадник Риму — комуніст, а найвизначніший християнин наших днів Патріярх Йосиф I — в'язень Ватикану. Екуменізм папи Павла VI — протилежний екуменізмові папи Пія XII.

Постанови Великих Зборів ОУН, діяльність ОУН іде в напрямі наближення, об'єднання наших Церков в єдину Українську Християнську Церкву з Патріярхом на чолі. Націоналізм — це соборність, а соборність — це змаг за єдине, одноцільне, інтегральне. Як можна засудити українському націоналізмові спротив українському екуменізмові?!

Ми раді, що Патріярх Йосиф I видав своє послання про об'єднання українських Церков, підкреслюючи, що немає між ними догматичних різниць. Вітаємо споминання під час спільногоМолебня в Емсі архієпископом УАПЦ Кир Орестом Блаженнішого Отця Йосифа патріярхом та статті на ці теми православних авторів в дусі українського екуменізму.

У Постановах Великих Зборів ОУН читаємо про необхідність єдності наших Церков, про їх взаємне наближення, про постійний діалог, спільні акції, виступи, про патріярше завершення, а одночасно засудження розрахунків у світовому екуменічному русі на кремлівську православну „Церкву” а не підпільні Українські Церкви. У протиставленні до ОУН т.зв. демократичні партії крайньо конфесійні, чим заперечують український екуменізм. Хто за об'єднання наших Церков, той мусить бути за взаємопоступки, взаємонаближення, компроміс між ними, а не за аподиктичність і виключ-

ність одного віровизнання супроти другого. Отже, не націоналізм стойть на перешкоді екуменізму, а якраз лицемірний т.зв. демократизм. Це повинен знати „Кетомік Геральд” і сучасний Ватикан.

Чому сучасний Ватикан не респектує стосовно нашої УКЦ постанов Вселенського II Ватиканського Собору, зокрема Декрету про Східні Католицькі Церкви, який проголосив 21 листопада 1964 р. в Римі, у храмі св. Петра: „Я, Павло, Єпископ Католицької Церкви, разом із Отцями Священного Собору на повсякчасну пам'ять”. У цьому Декреті в §27 читаємо: „Східнім (християнам), що в добрій вірі живуть відлучені від Католицької Церкви, якщо вони добровільно просить і добре наставлені, можна уділяти св. Тайни Сповіді, Євхаристії та Єлеопомазання; що більше, католикам також вільно просити уділення цих Тайн від тих некатолицьких священнослужителів, що в їхній Церкві важні ці Тайни, і то за кожним разом, коли цього вимагає потреба або справедливі духовна користь, а фізично або морально неможливий доступ до католицького священика”. А §28 каже: „Також на основі цих самих зasad дозволяється, — якщо є слухна причина — співучасть у священичих відправах, у речах і місцях між католиками і відлученими східнimi братами”...

Чи відмовляючи духовної помочі вірним, закриваючи церкви, послуговуючися поліцією, яка не впускала невигідних їм вірних до церкви, чи пишучи наклепницький лист на Патріярха Йосифа і голову Проводу ОУН, призадумалися ті священнослужителі над змістом Декрету про Східні Католицькі Церкви Вселенського Собору за підписом „Павла, Єпископа, Слуги Слуг Божих разом із Отцями Священного Собору”, який (Собор) схвалив цей декрет, що вдаряє в обличчя розбивачів нашої УКЦ?!

*****
Панько Незабудько
ХОЛМСЬКІ УСМІШКИ

збірка гумористично-сатиричних оповідань.
Ціна з пересилкою — 3.25 дол.
Замовляти на адресу
ANATOL DEMUS
E. 940 18th Ave.
Spokane, Wash. 99203

XII КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

(Закінчення зі стор. 4-ої)

Конгреси, знаходить свою оцінку в світлі успіхів і недостач. Відповідальна і солідарна постаوا членства ООСЧУ та інших організацій Визвольного Фронту передуть в історію УВФ в Америці як вияв глибокого зrozуміння членством інтересів визвольної справи і збірного життя української громади в ЗСА, а також як маніфестація ідейно-політичної монолітності і високої дисципліни членства УВФ. Відчуття громадської відповідальності за збереження ідейних і політичних позицій УККА та його структур, як найвищої репрезентації українців в Америці, було наявне у делегатів Визвольного Фронту на протязі трьох днів нарад Конгресу й мало вирішний вплив на хід і схвалювання постанов Конгресу.

**

Конгрес попередила дискусія в пресі, в якій опоненти УККА в основі повторювали „стару пісню” про домінацію УККА „однією політичною групою”, про брак демократії в керівних органах УККА, про потреби зміни структури УККА із організації організацій, в системі Відділів і платників Національного Датку, на довільні громади, в яких кожний голосує і може бути обраний до керівних органів без обов’язку відповідальної праці і плачення Національного Датку тощо. У своїй безпрограмній критиці УККА і його Проводу опозиція не спромоглася видвигнути будь-яких позитивних концепцій розв’язки проблем громадського життя чи проектів дій УККА і звела себе тільки до чинника, що підсилює декомпозицію громадського життя.

Подібні погляди знайшли своє відзеркалення і в Статутовій комісії УККА, де кілька її членів запропонували проект нового статуту УККА, нереальний своїми вимогами, вважаючи помилково, що проблеми громадського життя можна розв’язувати механікою радикальних змін структури УККА. Це і привело на Конгрес до надмірної витрати часу на розгляд проекту статутових змін, при чому переважна більшість делегатів переголосували розсудливо лише такі зміни статуту, які поліпшували структуру УККА, забезпечуючи керівним органам кращу виконність статутових завдань.

Іван Левадній

КИЇВ У 1916 РОЦІ

1926 рік, в якому розвиток приватної ініціативи в раменах нової економічної політики досяг свого вершка, зустріли кияни в обставинах дальшого піднесення приватної торгівлі і промислу, а це в свою чергу обумовило буйний розвиток театрального життя.

З великим успіхом демонстровано великий німецький фільм „Нібелюнги”, що складався з двох серій: „Зігфріда” та „Помсти Крімгільди”.

Сенсацію серед киян викликав приїзд добре знаного поета-новатора Володимира Маяковського, який рік перед тим відвідав Мехіко та З'єднані Стейти. Темою доповіді Маяковського в залі колишнього Купецького Зібрання 28 січня було: „Мое відкриття Америки”. Маси ки-

скільки б не говорили про світла і тіні Конгресу треба об'єктивно ствердити, що наради Конгресу були ведені ввесь час згідно з парламентарними законами, чого Президія Конгресу точно додержувалась; що ділові Комісії Конгресу провели серйозну працю під час своїх нарад, доповідей, панелів і дискусій; що у склад нових керівних органів УККА входять представники всіх братських Союзів та крайових організацій і установ — членів УККА; що запропоновані на Конгресі резолюції віддзеркалюють принципи і засади української самостійницької концепції політики УККА в аспекті допомоги українському народові в його визвольній боротьбі за здобуття національно-державної волі.

І в цьому заслуга всіх тих делегатів, насамперед Організації Українського Визвольного Фронту, які усвідомлювали відповідальність своєї участі в Конгресі і схвалювали постанов не тільки в інтересі УККА й української спільноти в Америці, але насамперед — в інтересі української визвольної справи. Ті, які обрали шлях негації громадської відповідальності в перманентній опозиції до УККА і його Проводу, не знайшли підтримки для своїх відосередніх тенденцій на Конгресі Українців в Америці, як і не знайдуть її серед патріотичної української спільноти.

яни рушили послухати про його враження від західнього світу.

У своїй доповіді Маяковський ствердив, що Колюмб та інші мореплавці, які шукали нових країн, щоб побудувати там нове щасливе та вільне життя, не досягли своєї мети, що в Америці понад усім панує долар та нерівність між людьми і на місці Колюмба він, Маяковський, „закрив би Америку”, почистив і тоді знову відкрив.

Від лютого почався другий цикл абонементів в оперовому театрі, позначений гастролями Собінова, Барсової, Головіна. Також у лютому колишній артист театру Садовського С. Бутовський зорганізував колектив артистів під назвою Музична драма ім. Миколи Лисенка. 9-го березня в приміщенні Троїцького Народного Дому виставлено оперу „Енеїду” Лисенка. Орієнтацію нового театру на оригінальні українські опери, а не на чужі лише з перекладними текстами схвалила газета „Пролетарська Правда” 12 березня, натомість композитор Пилип Коцицький в тій самій газеті 20 березня боронив принцип використання чужоземних опер з перекладом лібрет на українську мову як основу будування українського оперового театру.

Відбувся черговий, вже четвертий по революції Контрактовий ярмарок. Коло контрактового дому виросла шерега рундуків та кіосків з мальовничими українськими краєвидами на вивісках і написами: „Це — Тарас з Полтави”, „Це — Галя з Черкащини” та ін. Весело оберталась каруселя, прикрашена малюнками з повісті „Тарас Бульба”.

Першотравневі свята, що збіглися з Великоднем, пройшли мляво та безбарвно з малою кількістю учасників маніфестації, ігнорація якої в той час ще не вважалась за вияв нельояльності до уряду.

Увагу киян привертали міжнародні події. Консервативний кабінет в Англії, який відмовився схвалити договір з Росією, що його уклав був попередній робітничий уряд, займав гостро протисовєтське становище, і антагонізм між Лондоном і Москвою зростав.

Газети принесли вістки, що у відповідь на

проголошений 30 квітня загальний льокавт англійські гірники почали з 1-го травня страйк. На ознаку солідарності з ними 6 мільйонів робітників різних інших галузей промисловості проголосили загальний страйк, який тривав до 12 травня. Але і після його скінчення шахтарі продовжували страйкувати. Боротьбою їх керували провідник професійної спілки гірників Артур Кук і єдиний комуніст в англійському парламенті Саклатвала, що їх портрети випродукували в СССР на поштових листівках.

Протягом цілого року київські газети писали про цей страйк, закликали допомагати англійським пролетарям. По театрах влаштовувались спеціальні вистави та концерти на користь страйкарів. Всесоюзна Центральна Рада професійних спілок щомісяця пересилала англійській професійній спілці гірників поважні суми. Страйк завдавав величезних втрат англійській економіці.

Прийшли повідомлення про Травневий переворот Юзефа Пілсудського у Варшаві, у висліді якого Пілсудський став прем'єром і військовим міністром. А в Марокко провідник національно-визвольної боротьби племені Ріфів, Абд-Ель-Керім після одчайдушного спротиву піддався французам.

З великим заінтересованням сприйняли кияни вістку, що в Харкові заснувалась нова письменницька організація — Вільна Академія Пролетарської Літератури — ВАПЛІТЕ. Стоячи на засадах, що нову українську літературу мали творити кваліфіковані майстри слова і для цього треба засвоювати країці здобутки Заходу, нова організація солідаризувалась з гаслом Хвильового „Геть від Москви”, одразу підтримала його в літературній дискусії і рішуче відкинула масовізм Пилигенка в доборі літературних кадрів. Нове угруповання піддержало київські неокласики і ос особливо Зеров.

Директор Київської Опера Штейман не додержав свого слова і не поставив жадної опери українською мовою. Сезон закрився 24 травня опорою „Борис Годунов”, і цим російська опера в Києві скінчила своє існування, бо вже було урядове рішення створити Українську Державну Оперу, яка мала ввійти в об'єднання всіх українських оперових театрів (Києва, Харкова,

Одеси) з одним мистецько-адміністративним центром у Харкові.

У театрі „Березіль” проходила з великим успіхом злободенна ревія „Шпана” Ярошенка в поставі Я. Бортника. З закінченням сезону „Березіль” на чолі з Лесем Курбасом як передовий театр України був переведений до тодішньої столиці — Харкова, а до Києва приїхав театр ім. Івана Франка під мистецьким керівництвом Гната Юри.

Наприкінці травня київські газети принесли вістку про смерть Симона Петлюри, супроводжуючи її його портретом. Це був перший і єдиний випадок, коли советські газети вмістили фотопортрет Головного Отамана. Вбивство повідавали як акт помсти за погроми і насильства над юдівським населенням, що їх нібичинили вояки армії Петлюри.

••••• ПИЛИКИ У ВІЙНІ ПРОТИ ЯПОНІЇ

Марк Клейн, колишній офіцер розвідки, розкрив у розмові з кореспондентами надзвичайно оригінальний проект, що його Пентагон в 2-ій світовій війні підготовляв, щоб застосувати проти Японії: вислати проти тієї країни десятки тисяч лиликов-кажанів з причепленими до їхніх черевців мініяюрними запальними бомбами. Цей засекречений проект мав бути зреалізований майже напередодні скинення на Японію атомових бомб, і опрацьовували його незалежно від підготови атомового нападу.

Інвазія лиликов мала закодовану назву X-Ray, а ініціатором її був перед тим мало знаний дентист д-р Літл Адамс, який помер чотири роки тому. Ще перед війною він кілька років студіював поведінку і характер різних відмін ліликов.

Коли японці збомбардували Перл Гарбор, д-р Адамс запропонував озброїти лиликов часовими запальними бомбами і використати їх для знищенння Токіо. Коли лилики, твердив він, будуть скинуті з літаків над столицею Японії, вони негайно шукатимуть собі сковища в шпаринах на дахах фабрик, амуніційних складів, електрівень, мешкальних будинків, і численні пожежі спалахнуть в Токіо. Президент Рузвелт схвалив цей проект. Для цього в пустельній місцевості в Каліфорнії збудовано навіть спеціальне містечко. Внаслідок атаки лиликов це містечко було цілковито спалене.

В 1944 році атомові випробування були закінчені і проект Адамса передано до архіву. По упливі 30 років цей проект дозволено опублікувати.

Майже тисячу років перед Адамсом княгиня Ольга, помираючись за смерть свого чоловіка, застосувала цю саму ідею, використавши для знищенння Коростеня горобців з прив'язаною до їхніх хвостів підпаленою соломою.

У відповідь на паризьке вбивство академік Сергій Єфремов скликав таємну нараду довгі роки людей: Володимира Дурдуківського, Йосифа Гермайзе, Людмілу Старицьку-Черняхівську, Андрія Ніковського, Володимира Чехівського. Нарада відбулась, правдоподібно, на Гоголівській вулиці, де мешкали родини Єфремових і Павлушкових.

На нараді Єфремов відзначив, що Москва веде безупинний наступ проти України, і українцям треба творити самооборону. У висліді обговорення засновано конспіративну організацію — Спілку Визволення України, темою якої стало чинити опір скупантові та змагатись за здобуття волі України.

Небіж Єфремова, студент історичного факультету Київського інституту народної освіти Микола Павлушков, який раніше з допомогою Єфремова та Дурдуківського пробував реалізувати плян створення конспіративної молодечої організації і ще у травні попереднього року зорганізував Центральне Бюро Спілки Української Молоді, включив цю Спілку в СВУ як автономну частину. Програма СУМ повторювала програму СВУ з додатками військового вишколу і праці серед червоноармійців. Діяльність пожвавилася після вістки про смерть Петлюри, зокрема в напрямі поширення літератури, одержуваної зі Львова.

Тимчасом на ВАПЛІТЕ почалися гоніння. Її критикували партійні чинники і літературні противники. У чергневих тезах ЦК КП(б)У про підсумки українізації скритиковано і цю групу.

Але, не зважаючи на все це, збірник „Вапліте”, присвячений проблемам літературної дискусії, розійшовся і мав схвалальні відгуки серед киян.

11 червня вийшла постанова ЦК КП(б)У і уряду про режим ощадності, в чому деякі господарники доходили до абсурду.

Незадоволення режимом зростало. Влітку Троцький, Зінов'єв та інші однодушні і інші опозиційні кола об'єднались у блок і розгорнули свою діяльність до таких розмірів, що скликали восени XV партійна конференція і VII поширеній пленум Виконавчого Комітету Комуністичного Інтернаціоналу в своїх рішеннях назвали їх „розкольниками”. Троцький був виключений з Політбюро. Але фракційна бороть-

ба тривала. Багато прихованіх та одвертих опозиціонерів було в Києві.

Чималим успіхом серед киян користався фільм на дві серії „Тарас Шевченко”, вироблений на Одеській кінофабриці в поставі режисера Чардиніна з Амбросієм Бучмою в ролі Шевченка.

Підготова до першого українського оперового сезону в Києві почалась від червня. Першим директором Київської Української Опера став Олександер Кудрин, завідувачем літературної частини — поет Яків Савченко.

Сезон відкрився 1-го жовтня. Перед виставою відбулось урочисте засідання, на якому складено привіти новонародженному театрі. Після Харкова прилучились Київ і Одеса до цієї грандіозної роботи-будівництва української оперової культури. „Вітаючи громадянство, промовці відзначали величезне значення нового мистецького осередку, що відкриває нову сторінку в історії українського мистецтва”, — писав відомий музикознавець Микола Грінченко в „Пролетарській Празді”.

Київська Українська Опера започаткувала своє існування поставою „Аїди” в українському перекладі Людмили Старицької-Черняхівської. Диригував Арнольд Маргулян. Ставив режисер Я. Гречнєв. Декорації виготовив С. Еванбах. Аїду співала артистка О. Петляш, Амнеріс — Одарка Захарова, Радамеса — Олександер Мосін, Амонасро — М. Шуйський, Рамфіса — О. Шидловський.

Створення постійного українського оперового театру в Києві мало викликати активізацію серед українських композиторів, диригентів, режисерів, співаків, сприяти створенню нових оригінальних опер.

Зовсім інакше поставились до організації Української Опера росіяни. Вони зняли несамовитий галас, твердячи, що українські переклади зіпсують красу класичних опер. Якраз тоді відвідав Київ відомий російський поет Дем'ян Бедний. Він був присутній на відкритті Українського Оперового Театру і написав про це ущипливо-саркастичний вірш, глузливо оповідаючи, як то в Києві Аїда, етіопська принцеса заспівала по-українському. Вірш був сповнений насмішок, зневаги і презирства до української мови.

І раптом, немов як відгук на цей пашквіль,

прийшла до Києва московська газета „Ізвестія” з 31 жовтня і в ній поет Володимир Маяковський вмістив свій вірш „Борг Україні”. Запитуючи словами Гоголя читачів — „ Чи знаєте ви українську ніч? ” — він стверджив, що росіяни не знають української ночі, а знають лише український борщ і українське сало. „ Слухай, товаришу москалю ”, — писав Маяковський, — не вишкірой зубів на Україну ”. Маяковський відзначав красу української мови і підкреслював убогість російських слів у порівнянні з їх українськими відповідниками.

А тим часом Київська Українська Опера здобувала щораз нові успіхи. Вона виставила балет „Баядерку” Мінкуса в поставі Леоніда Жукова, а далі оперу „Намисто Мадонни” Вольф-Феррарі в поставі О. Улуханова, диригент О. Орлов, декоратор С. Евенбах. „ Це було чудово. Давно Київ не бачив такого видовища. Не знаєш, кому віддати перевагу: чи артистам, чи режисерам, чи диригентам, чи декораторам ”, захоплено писав про цю виставу у „Пролетарській Правді” Микола Грінченко.

Для розробки репертуарного плану при Оперовому театрі створено Мистецьку Раду, до складу якої ввійшли мистецькі провідники Опера, представники громадянства, музичних і літературних об'єднань, театральної критики, музичних навчальних закладів.

На оперовій сцені у невмирущій „Наталці Полтавці” 8 листопада відбувся виступ корифеїв українського театру Миколи Садовського і Панаса Саксаганського. Перший грав Виборного, другий — Возного, Наталку — О. Петляш.

20 листопада театр здійснив капітальну поставу опери „Мейстерзінгери” Вагнера, а далі — оперу „Орлиний бунт” Пащенка, закінчуячи перший цикл свого першого сезону. Заплановану поставу опери „Тарас Бульба” Лисенка через складність її сучасної реалізації перенесено на наступний сезон і замінено опорою „Черевички” за Гогolem.

У газетах писали багато про китайські події. На півдні Китаю, в Кантоні, де владу тримали комуністи, створена за советською допомогою і на зразок московських шкіл червоних командирів військова школа Вампу випустила багато комуністичних старшин.

В липні китайські війська рушили на північ

поширювати свою владу на цілий Китай. Армію очолив Чіянг Кай-шек, захоплений загально-національними кличками, але вже в наступному році він відстав від кантонців і створив власний національний уряд у Нанкіні.

Газети подали звідомлення і про закінчення багатомісячного страйку гірників в Англії. Не бажаючи лишатись на зиму без роботи, робітники прийняли пропоновані їм пропозиції, що далеко не відповідали їх первісним вимогам. Не допомогли і постійні советські пожертви страйкарям.

Відбувся голосний судовий процес з приводу зловживань у київській міліції. Начальник міліції Коваленко застрелився після розкриття злочинів. У висліді судової разправи були засуджені на смерть помічник начальника міліції Фрадько (справжнє прізвище — Фрадкіс) та ще декілька осіб — на різні терміни ув'язнення.

Інтенсивно розвивалась українська наука, душою якої був академік Михайло Грушевський. Працюючи з запалом в Академії Наук та інших наукових інституціях, він своїм прикладом заохочував інших. Як директор науково-дослідної катедри історії України, Грушевський підготував три томи „Студій з історії України”, перший з яких був виданий вже у цьому році.

Великі успіхи на полі церковного будівництва як у Києві, так і по всій Україні здобула Українська Автокефальна Православна Церква під проводом Великого Митрополита Василя Липківського. Кількістю своїх парафіян вона випередила всі інші Церкви на Україні, як Церкву патріярха Тихона, так і „Живу Церкву” митрополита Інокентія, мавши на Україні 2800 парафій, 10,657 священиків і 35 єпископів. У Києві діяли Вищі пастирські курси. Але це був останній рік її бурхливого розвитку і вже з наступного року уряд почав розгортати протизходи, щоб стримати це зростання.

Переведений наприкінці 1926 року Всесоюзний перепис населення показав, що Київ мав тоді 482,800 мешканців, з них 25.4 відсотка українців, 36.2 відсотка росіян, 32.1 відсотка жидів, 3 відсотки поляків і 3.3 відсотка інших національностей.

**ЧИ ВИ ВИСЛАЛИ ПЕРЕДПЛАТУ
НА 1977-Й РІК?**

Михайло Ільків

ТРАНСПОРТ В УКРАЇНІ

Суходільний транспорт

Природні умови для розвитку суходільного транспорту в Україні сприятливі тому, що це країна рівнин і добре надається для розбудови такого роду транспорту. Ріки, що пливуть з півночі на південь, тісно зв'язують господарські райони України, хоч зимовою порою вони замерзають. Болотяних районів в Україні не багато. Гори лежать на окраїнах і тому не є перешкодою для розвитку транспорту. Чорне і Озівське моря, пов'язані ріками і залізницями, доступні для всієї України. З географічного боку Україна повинна бути світовою переходовою транспортовою станцією.

Добре наладнані транспортові справи мають велике значення в суспільнно-економічному житті країни. В давнину культурне і господарське життя почало розвиватися при берегах морів і рік, себто природних шляхів, якими людина могла легко пересуватися. Тепер транспорт зв'язує найбільш віддалені місця земної кулі.

Соціально-економічні і політичні умовини на наших землях доеґий час не сприяли розвиткові народного господарства, а зокрема в ділянці транспорту і видобування корисних копалин. Тому населення України більше приваблювало праця в сільському господарстві. Хижацька експлуатація чужинцями українських земель гальмувала розвиток українського торговельного капіталу конечного для розбудови промисловості і транспорту, систематично підтримала її і економічна та митна політика окупантів, які використовували Україну лише як доставця сировини. Але, коли закордонний капітал звернув увагу на природні багатства України, ситуація змінилася. Україна стала одною з перших країн у розбудові залізничних ліній, а інвестиції французького, бельгійського і німецького капіталу головно у вугільно-залізорудну промисловість надали великого стимулу в розбудові транспорту країни.

На території України першу залізницю Одеса-Балта збудовано в 1865 році, згодом її продовжено через Кременчук-Київ до Москви. Найважливіші залізничні лінії на Україні: Харків-Ростов над Доном, Кривий Ріг-Донбас, Київ-

Москва, Москва-Харків-Севастопіль, Київ-Одеса, Київ-Львів, Харків-Дніпропетровськ-Херсон. В другий половині XIX ст. залізничними лініями сполучено Київ-Козятин і далі Берест-Гравсько, Ромен-Лібаву, Харків-Таганріг, Харків-Миколаїв, що в'язали сільсько-господарські райони з портами Чорного і Озівського морів. Ці залізниці були призначенні передусім для транспорту збіжжя за кордон.

З розвитком гірничої і металургійної промисловости розвинулося в 1880-их рр. будівництво залізниць у Донбасі, Придніпров'ї і Криворіжжі. В кінці XIX ст. збудовано залізничну лінію Донбас-Кривий Ріг, в 1911-12 роках Червоний Лиман-Харків. Напередодні Першої світової війни загальна протяжність залізниць на південній Україні становила 16,003,2 км. (І. Ст. 204), а скорость поїздів на головних лініях — 60-80 км. на годину. Віддаль між станціями пересічно дорівнювала 8-11 км. і проте залізничний транспорт залишався технічно відсталою галузю і не забезпечував зростаючих потреб народного господарства. Паровози були застарілої конструкції і малопотужні, вагони були двовісні, поємністю на 15 тонн. Засоби сигналізації і зв'язку були слабо розвинені.

На західніх землях України першу залізницю Львів-Перемишль збудовано 1861 року. Приблизно в той час збудовано залізничну лінію Львів-Чернівці-Яси, 1869 року Львів-Броди. 1874 року прокладено залізницю через Карпати і вперше сполучено залізничним шляхом Галичину з Закарпаттям. В той самий час постала підкарпатська залізниця Хирів-Стрий-Станиславів-Гусятин. Завдяки розбудові цих залізниць промислово розвинені австрійські провінції були сполучені з ринком збути і джерелами дешевої сировини. Галичина і Буковина сполучені були кількома залізничними лініями.

В часі поміж двома світовими війнами залізничний транспорт в Україні розвинуто і технічно поліпшено. Збудовано понад 4 тис. км. нових ліній, головно у Придніпров'ї, Криворіжжі й Донбасі, себто промислових районах, конечних для постачання сировини окупантам. В часі Другої світової війни Україна була головним

тереном воєнних дій між Москвою і Німеччиною. В результаті війни промисловість країни, зокрема транспорт, були знищені. Після війни, завдяки працьовитості української нації, відбудовано і частинно добудовано залізниці України. Довжина залізничних ліній у 1964 році становила 21,7 тис. км. (3. Ст. 352). Відновлено і поновлено вагонний і локомотивний парк, знищений під час Другої світової війни, добудовано ряд залізничних ліній, довжина яких в 1971 році становила вже 22,1 тис км. (2. Ст. 291). В той час довжина залізничних ліній в Італії становила 16,015 км., Франції — 27,710 км., Західній Німеччині — 21,527 км., Швеції — 5,149 км. (5. Ст. 109).

Електрифікацію залізниць України почато в 1935 році. Першу електрифіковану залізницю довжиною 203 км. збудовано поміж Довгинцевом і Запоріжжям. В 1964 році їх довжина становила 3,283 км. (3. Ст. 352). Електрифіковані залізниці луцьк Харків-Лозову-Слов'янськ-Микитівку-Ростов над Доном, Харків-Лиман-Микитівку-Дебальцеве, Донбас-Кривий Ріг-Фастів, Львів-Чоп. Частина залізничних ліній має огорівані вагони нових типів. Поліпшено також систему сигналізації та зв'язку. В 1971 році довжина електрифікованих залізниць в Україні становила 5,7 тис. км. (2. Ст. 291), в Італії — 4,268 км., Франції — 9,030 км., Західній Німеччині — 8,161 км., Швеції — 7,520 км. (5. Ст. 162).

Морський транспорт

Землі України відзначаються природними багатствами і межують з Чорним та Озівським морями, що дають їй можливість комунікації з країнами всього світу. Чорне море від давніх часів було для України вікном у світ. Обидва моря доступні для всієї України, бо вона пов'язана з ними ріками, які до них впливають, і також залізницями. Через Чорне і Озівське моря перевозяться експортові та імпортові вантажі і вантажі для внутрішнього вжитку. Переходою для плавби на українських морях є їх плиткість при берегах, головно Озівського моря, і замерзання взимі при берегах і в портах. Але все це з теперішніми здобутками техніки становить незначну перешкоду.

Пасажирські судна курсують на внутрішніх лініях Одеса-Батум-Маріуполь-Ростов над Доном-Ялта-Ізмаїл-Херсон. До міждержавних мор-

ських ліній належить Одеса-Марсель, Одеса-Бейрут та інші. Водний транспорт України має також пряме сполучення на лініях Дніпро-Чорне море-Дунай. Головні пристані України Одеса, Маріуполь, Херсон, Новоросійськ, Миколаїв, Ізмаїл, Таганріг, Керч, Севастополь. В прибережний плавбі беруть участь місцеві кораблі, грецькі, англійські, італійські.

Мореплавство по Чорному морю почалося в IV-VI століттях. В кінці XVII і на початку XVIII ст. розбудовано ряд пристаней на Чорному морі: Херсон — 1778 року, Севастополь — 1784 року, Одеса — 1794 року. В той час пристані мали дерев'яні причали, вантажні і розвантажні праці виконувалися ручно. В XIX ст. в результаті економічного розвитку розбудовано залізничні лінії до портів і наладено судноплавство по Дніпрі, Доні і Бузі. В часі Першої світової війни морська флота була у великий мірі знищена, але протягом перших советських п'ятирічок флоту відбудовано і в кінці 1938

ЩЕ ПРО „ЛІТАЮЧІ ТАРІЛКИ”

Невідомі об'єкти, що час від часу з неймовірною швидкістю ширяють над різними районами земної кулі, переконують навіть поважних науковців, що це не відблиски автомобільних світл у хмарах і не природні феномени. Про „літаючі тарілки“ (UFO) написано вже сотки книжок, зареєстровано тисячі свідчень очевидців. Вже другий раз протягом останнього року Американська Повітряна Команда Оборони (NORAD) зареєструвала появу цих об'єктів, що можуть летіти вертикально, раптом змінюючи кут свого лету під кутом 90 ступенів і розкидаючи довкола себе жовте і фіялкове світло.

Радарові оператори 754-го З'єднання NORAD в Мічігені спостерігали 9-го вересня на небі п'ять невідомих об'єктів. Майор Вілліям Френслі, офіцер інформації головної квартири NORAD в Колорадо Спрінгс і два полісмені обсервували протягом тридцяти секунд „літаючі тарілки“. 2-го листопада два F-106 джетові літаки безуспішно пробували перехопити „літаючі тарілки“ над Содбурі в Канаді. Цим разом це була ціла ескадрилья, яка не виявляла ніяких ворожих намірів.

Деякі автори книжок про UFO твердять, що це відвідують і вивчають землю та її мешканців істоти з інших далеких планет, на яких розвинулась надзвичайно висока цивілізація. Пентагон щодо UFO займає стриману позицію. Деякі експерти заявляють, що „літаючі тарілки“ — це нова зброя, урухомлювана досі незнаною енергією. Але чия — американська чи советська?

року на Чорному морі було вже 167 суден загальною поємністю 469 тис. тонн і біля 200 суден місцевої і допоміжної флоти. (3. Ст. 352). Перед Другою світовою війною морський транспорт перевозив біля 10 млн. тонн вантажів на рік.

У 1935 році засновано Чорноморське державне пароплавство з управлінням в Одесі. Завдяки цій організації відбудовано суховантажні, нафтоз, пасажирські, технічні і допоміжні судна. В останніх роках морський транспорт збільшено модерними пасажирськими кораблями, супертанкерами та суховантажними кораблями великого тоннажу. Нові кораблі посuvаються із значно більшою скорістю і мають радіове та електроніче устатковання. Пристані технічно вдосконалено для навантажування і розвантажування кораблів. В 1971 році перевезено 40,5 млн. тонн вантажів і 19,9 млн. пасажирів. (2. Ст. 296). В той час перевезено вантажів в Італії — 7,139,577 т., Франції — 6,457,900 т., Німеччині — 7,881,000 т., Швеції — 4,920 704 т. (5. Ст. 171).

Природні умови для розвитку річкового транспорту в Україні досить сприятливі, хоч ріки подекуди замілкі і зимовою порою замерзають. Річки України, що пливуть в більшості з півночі на південь, зв'язують її господарські райони і тим самим уможливлюють дешеву доставу промислових виробів в різні частини країни.

В давнину найбільш інтенсивно водний транспорт був розвинутий на Дніпрі. Ще за княжої доби по Дніпру проходив відомий шлях „від варяг у греки”, що зв'язував Чорне і Балтійське моря. Зорганізована в XVI ст. Запорізька Січ відігравала велику роль в розвитку річкового транспорту.

У 1823 році почалося парове судноплавство по Дніпру. В 1850 році відкрито першу регулярну пасажирську лінію поміж Кременчуком і Пінськом через притоку Прип'яті. В 1913 році Дніпровська флота мала коло 400 самохідних і понад 200 несамохідних суден. Річний обсяг вантажообміну досягнув 1,7 млн. тонн. (3. Ст. 352). Більшої активності судноплавство по Дніпрі прибрало після побудови Дніпрельстану в 1932 році, коли затоплено гранітні пороги, що перешкоджали судноплавству. В 1933 році

створено механізовані порти в Києві, Дніпропетровську, Запоріжжі і Херсоні.

З прилученням західноукраїнських земель до УССР довжина водних шляхів зросла на 800 км. за рахунок річок Стиру, Горині, Дністра і Серету. В 1947 році почалося регулярне судноплавство на всіх судноплавних ріках України. В 1964 році річковим транспортом перевезено 16,9 млн. тонн вантажів і 16,8 млн. пасажирів. Довжина судноплавних шляхів в Україні досягла 4,000 км. (3. Ст. 352). Річкова флота України має тепер модерні пасажирські і вантажні судна потужністю 600, 1800 і 2000 тонн. Всі процеси вантаження і розвантаження в портах і на пристанях змеханізовано. В 1971 році річкові шляхи України становили 4,7 тис. км. і ними перевезено 22,6 млн. пасажирів (2. Ст. 296).

Автомобільний транспорт

Природні умови для автомобільного транспорту в Україні досить сприятливі завдяки рівнинному характеру країни. Гори займають лише малу частину території. Карпати мають природні просміки, а через Кримські гори проглашено шосейні дороги. Попри пасмо Кавказьких гір також прокладено автомобільні траси. Значною перешкодою для автомобільного транспорту є поліські болота.

Назагал добре умовини для суходільного транспорту на Україні не використовується як слід. До Першої світової війни тільки Галичина мала 10,100 км. битих шляхів. Центральні і Східні Землі мали до Першої світової війни ледве 3,500 км. битих шляхів. За першої п'ятирічки ця довжина зросла до 8,900 км. у 1935 році і до 13,700 км. у 1940 році. Найбільше битих шляхів побудовано й поліпшено ґрунтових у Донбасі, на Дніпропетровщині й Правобережжі. У 1940 році було коло 200,000 км. усіх шляхів в УССР — в тому числі 8,900 битих шляхів, 9,400 поліпшених ґрунтових і 62,000 км. ґрунтових профільованих шляхів. (4. Ст. 1097). Поліпшення цих шляхів інтенсифікувало автомобільний транспорт, що збільшився з 187,2 млн. тонн поємності в 1940 році до 2,067,8 млн. тонн в 1964 році. За той самий час число перевезених пасажирів зросло з 29,4 до 244,7 млн. (3. Ст. 353). Автобусовими лініями

сполучені всі обласні та районні центри і більшість сіл України. Цей вид транспортового обслуговування людності в загальному обсягу перевезень пасажирів становить коло 60%, в тому числі в місцевому сполученні — 58%, тобто він є основним видом у загальній транспортовій системі, особливо перевезенні міського і приміського населення.

На території України щодня курсує понад 45 тис. автобусів, які відбувають 14,350 маршрутів. Обслуговуванням людності займається 360 автотранспортових підприємств, з них понад 120 спеціалізованих, в яких працює 150 тис. людей. (6. Ст. 53). Довжина автошляхів в Україні становила в 1971 році 221,3 тис. км. (2. Ст. 300), в Італії — 285,138 км., у Франції — 649,000 км., в Західній Німеччині — 264,360 км., у Швеції — 98,453 км. (5. Ст. 250).

На території України переходятя такі автостради: Київ-Москва, Москва-Харків-Ростов над Доном, Ленінград-Київ-Одеса, Житомир-Рівне-Львів-Перемишль, Львів-Тернопіль-Прокурів.

Повітряний транспорт

Повітряний транспорт України може мати величезне значення, бо через неї йде найкоротший шлях із Західної Європи до Південної Азії. Однаке з огляду на політичні причини довгий час він не мав міжнародного значення. У 1923 році створено Українське Т-во Повітряних Ліній, яке у 1924 році відкрило регулярне сполучення на лініях Київ-Харків-Одеса, Харків-Москва. У 1928 році відкрилася перша міжнародна повітряна лінія Харків-Баку-Тегеран (Іран). Цю лінію обслуговували літаки української конструкції, що перевозили від двох до вісімох пасажирів кожний.

В той час почалася інтенсивна розбудова летовищ. У 1945 році відновлено Київське, Харківське, Луганське, Донецьке і Львівське летовища. Встановлено повітряний зв'язок між Києвом і 22 обласними центрами загальною довжиною 20,360 км. (3. Ст. 354). Побудовано нові летовища в Харкові, Львові, Симферополі, Дніпропетровську, Донецьку, Миколаєві, Одесі, Вінниці, Івано-Франківську, Полтаві, Чернігові, Черкасах і Києві. Київ пов'язаний прямыми повітряними лініями з Москвою, Ленінградом і іншими центрами ССРР. Столиця України сполучена повітряними лініями з Прагою,

Софією, Будапештом, Букарештом, Београдом, Віднем. В 1971 році довжина летунських ліній дорівнювала 7082 пасажирокілометрів і за той час перевезено 10001 тис. пасажирів. (2. Ст. 305). Доєжина летунських ліній дорівнювала тоді: в Італії — 120 656 000 км., а загальний оборот 3 641 233 000 пасажирокілометрів, у Франції — 199 031 000 км. і 11 716 539 000 пасажирокілометрів, у Німеччині — 139 150 100 км. і 7 764 601 000 пасажирокілометрів, у Швеції — 49 049 000 км. і 2 183 571 000 пасажирокілометрів (5 Ст. 250).

Нафтопроводи

Руропровідний транспорт розвинувся в Україні з початку XIX ст. з розвитком нафтової промисловості, а пізніше з видобутком природного газу. Це найдешевший засіб транспортування нафтопродуктів та газу з місць видобування та переробки до споживача. Довжина руропроводів в Україні становила 158 км. Центри видобування нафти і її переробки: Долина-Борислав-Дрогобич, Битків-Надвірна, Качанівка-Охтирка на Харківщині, Гнідинці-Прилуки і Майкоп на Кубані.

Перший газопровід довжиною 70 км. збудовано в 1940 році від Дашиби до Львова. У 1948 році газопроводи проходили з Дашиби до Києва і через Брянськ до Москви загальною довжиною 1330 км. На території України довжина

ЕКСАДМІРАЛ ЗУМВАЛТ ПРО КІССІНДЖЕРА

Колишній шеф збройних морських сил адмірал Елмо Р. Зумвалт, розповідаючи кореспондентові „Нешенел Інквайру” про одну із своїх розмов з державним секретарем Генрі Кіссінджером, пригадує його слова: „Слава Америки минулася. Нарід її слабий. Майбутність належить Росії.”

Е. Зумвалт заявив, що він був український здивований і ображений такими словами державного секретаря. Зумвалт працює тепер над книжкою „На сторожі”, в який докладно описує свої розмови з Кіссінджером. „Він казав мені, продовжував Зумвалт, що американському народові бракує сили волі, щоб спинити російську хвилю”.

З часом Зумвалт цілком розчарувався в Кіссінджерові і не вірив ні одному слову з усього, що він йому казав. Кіссінджер навіть заперечував прилюдно приватні з ними розмови. Його дефіцитична філософія, заявив Зумвалт, допомогла росіянам цілковито змінити поняття детанту, що став добром для Советів і злом для Америки.

газопроводів становить 851 км. із 477 км. розгалужень до 27 обласних центрів і промислових підприємств. Загальна довжина центральних газопроводів на території України в 1964 році зросла до 7 тис. км. а міжміських — до 6,8 тис. км., або разом до 13,8 тис. км.

**

Роблячи підсумки з усього сказаного, не можна сумніватися, що в розбудові транспортових засобів в Україні зроблено значний поступ, що облегшує московському окупантові експлуатацію надземних і підземних скарбів. Летунський транспорт обслуговує переважно офіційних чинників. При тому слід відмітити, що управління „вільної” України спромоглося провести газопровід з Дашиви до Москви, тоді як велика частина населення країни через бюджетові обмеження з газу, видобуваного на його власній території, не користає. Інтенсифікація річкового транспорту вимагає регуляції рік, сполучення їх каналами. Ця ділянка дуже занедбана. Канал довжини 101 км., що луичить Дон і Волгу, знаходиться поза територією України і був побудований з метою експлуатації промисловості Донбасівського і Криворізького районів. (7 Ст. 68). Будова мостів на деяких ріках та інші пов’язані з транспортом справи тільки дискутуються, хоч транспорт — це покажчик промислової потужності країни.

Добре розбудована транспортова система, коли вона служить інтересам країни, надала б стимул для розбудови вакаційних осередків на узбережжах Чорного і Озівського морів, берегах рік в сусідніх районах, які могли б бути атракцією для міжнародного туристичного руху. В цьому відношенні наша країна стоїть далеко позаду інших європейських країн.

Література:

1. Konstantyn Kononenko "Ukraine and Russia". The Marquette University Press, Milwaukee, Wisk. 1958
2. Народне господарство УРСР. Статистичний щорічник вид. „Статистики”, 1972.
3. Українська Радянська Енциклопедія, вид. Академії Наук УРСР, Київ, т. 17.
4. Енциклопедія Українознавства, вид. НТШ, Мюнхен - Нью Йорк, 1949.
5. Calendario Atlante De Agostini 1972 Instituto Geografico De Agostini Novara.
6. Економіка Радянської України, ч.: 12, грудень, 1973.
7. Prociur S., The Ukrainian Quarterly, vol. VIII

ЮВІЛЕЙ 35-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ В АСТОРІЇ

Відділ ООЧСУ в Асторії засновано 25 квітня 1964 р., але з огляду на переобтяженням громади різними імпрезами його 10-річний ювілей відзначено щойно 23 жовтня 1976 р. До Ювілейного комітету входили: Іван Вітюк — голова, Петро Бурик — секретар, Теодор Байко — скарбник, Ярослав Воловодюк, Василь Наум, Марія Нестерчук, Стефанія Наум, Іван Дзядів, д-р Ол. Соколишин, д-р Вол. Нестерчук, ред. Вол. Левенець та ред. Ігор Делябога.

В галі церковного дому, прибраного американським, українським та організаційним прaporами, написом-привітом учасникам Ювілею, засіла президія ІСвілейного Бенкету, яка складалася з голови 35-го Відділу ООЧСУ в Асторії Івана Вітюка, пароха о. Б. Андрейчука ЧСВВ, ред. мгра Волод. Левенца, тостмайстра вечора, Івана Дзядова - першого голови Відділу, Василя Наума, Марії Твердовської - представниці ГУ ОЖ ОЧСУ, Богданни Сидор-Чарторийської - представниці ГУ СУМА, д-ра Вол. Савчака-голови Об’єднаного Комітету Американської Українських Організацій-Метрополітального Відділу УККА в Нью Йорку, Володимира Мазура-представника ГУ ООЧСУ, д-р Вол. Нестерчука, голови „Самопомочі” в Нью Йорку, Наталії Хоманчук - директорки Школи Українознавства в Асторії, д-ра Ол. Соколишина-представника Асторійського Комітету Поневолених Націй, Петра Бурика(студент), Романа Зварич - представника ТУСМ-у та Лесі Галатин-відпоручниці Осередку СУМА в Асторії.

Ювілейний бенкет відкрив Іван Вітюк, а молитву провів о. Б. Андрейчук — ЧСВВ, який також поблагословив трапезу. Голова попросив присутніх вшанувати хвилиною мовчанки померлих членів.

Д-р Вол. Савчак привітив Відділ з його ювілеєм і підкреслив його справність у виконуванні обов'язків супроти Гол. Управи ООЧСУ. З черги виступив перший голова Відділу І. Д., який розповів про діяльність Відділу за чотири роки його каденції. Д-р Вол. Нестерчук спинився на праці Відділу за його головування в 1974-75 роках. Ювілята вітав від ГУ ООЧСУ віце-президент УККА і президент Народної Помочі Володимир Мазур.

Від ГУ СУМА привітала присутніх Богданна Сидор-Чарторийська, від ТУСМ-у — Роман Зварич.

Ред. Вол. Левенець представив присутніх представників Відділів ООЧСУ, Осередків СУМА й ОЖ ОЧСУ з Пассейку, Гемштету, Йонкерсу, Бруклину, Джерзі Сіті, Нью Йорку, Озон Парку, представників від Жіночої Допоміжової Організації „Діти-Дітям” Марію Подоляк, від Укр. Амер. Католицьких Ветеранів Миколу Ривака, від Робітничого Союзу Т. Воробця, від 5-го Відділу УНС Мик. Хоманчука, від 200-го Відділу УНС Софію Соколишину. „Провидіння” заступав сам голова Ів. Вітюк. Привіти злo-

Частина Управи й Ювілейного Комітету: перший ряд сидять зліва направо: Мирослав Сентомій, Теодор Байко, Іван Вітюк — голова Відділу й Ювілейного Комітету, Петро Бурик, Василь Наум. Другий ряд стоять зліва направо: Іван Дзядів — перший голова, ред. Володимир Левенець, д-р Володимир Нестерчук, д-р Ол. Соколішин, Теодор Ко стриба та Йосиф Коваль.

жено також діячкам СУА в особах Мирослави Савчак та Олени Гентіш, представників „Народної Помочі” в Асторії Мирославові Сентому, голові Комітету Оборони Української Мови й Традиції Ст. Гробельському, інж. Мих. Шпонтакові.

В мистецькій програмі виступали бандуристи при Осередку СУМА в Асторії під керівництвом Ярослава Стакова та танцюристи Осередку СУМА в Асторії під керівництвом п. Осипа Галатина.

П-ні Марія Нестерчук склала привіт від Відділу ОЖ ОЧСУ в Асторії після привіту Лесі Галатин від Осередку СУМА в Асторії, потім склали привіт директорка Школи Українознавства при Осередку СУМА в Нью Йорку проф. Павліна Андрієнко-Данчук, від Асторійського Комітету Поневолених Націй д-р Ол. Соколішин, Марія Твердовська від ГУ ОЖ ОЧСУ. Пані Олена Гентіш розвеселила своїми дотепами всіх присутніх.

На закінчення Бенкету голова Ювілейного Комітету Іван Вітюк подякував присутнім за участь і закликав їх до ще більшої активності для прискорення дня визволення України. Бенкет закінчився молитвою і многолітствісм для Відділу.

Присутні одержали ювілейну одноднівку, зредаговану д-ром Ол. Соколішиним, де, крім знімки, програми й списку членів Ювілейного Комітету, вміщено коротку історію Відділу, як також платні оголошення, що їх зібрали Орг. Реф. Відділу Василь Наум. Опісля відбулася забава з танцями при двох оркестрах „Вишивки” та „Тризуб” при Осередку СУМА в Асторії.

Ювілей 35-го Відділу ОЧСУ поновно дасть поштовх до підсилення активності української громади в Асторії.

**Д-р Ол. Соколішин — культ. реф.
35. Від. ОЧСУ в Асторії**

АМЕРИКАНСЬКІ І АНГЛІЙСЬКІ ЖІНКИ У XVIII СТОРІЧЧІ

Двісті років тому американські і англійські жінки ставали в обличчя „громадянської смерті”, коли приймали подружню присяту. Вони втрачали право на нерухоме майно, не могли вдаватися до суду без дозволу своїх чоловіків і їх навіть не трактували як людських істот.

Закон XVIII стор. трактував подружню пару як одну персону, уособлену в чоловікові. На основі легального статусу дружина стояла на одному рівні зі служницею або неповнолітньою дитиною. Жінка, яка дісталася будь-яке ушкодження фізичне або моральне, не мала права розпочинати легальну акцію без згоди свого чоловіка. Нерухома власність, яку жінка успадковувала від свій батьків або якою володіла перед одруженням, не могла бути продана без дозволу її чоловіка.

Але згідно з тими законами XVIII стор. жінка мала і свої „привілеї”: її не могли судити за злочини, поповнені спільно з чоловіком або навіть у його присутності. За все мав відповідати чоловік. Жінка могла бути засуджена лише за зраду свого чоловіка, убивство і відъомство. При цьому її виставляли на прилюдний осуд або топили у воді.

Г. Юртик

ТВОРИМО

Нижче передруковуємо з „Літературно-Наукового Вістника” за 1922 рік в скороченні спомини Г. Юртика, свідка і учасника революційних подій у Києві, зокрема делегата на військовому з'їзді. З відстані майже 58 років доходить до нас голос українського патріота, який з болем у серці сприймав тактику українських соціалістів і їхнього провідника Винниченка, що за всяку ціну намагалися зберегти єдність і неподільність Росії. Нехай цей спогад буде перексторогою для тих наших людей, які на віру беруть все, що говорять і пишуть тепер російські дисиденти, що закликають до творення спільногого фронту з москалями. Правопис у цьому спогаді усучаснено. — Ред.

Як би там не сталося, а слова „Однині самі будемо творити наше життя!” — пролунали. Проголосила ті слова до українського народу Українська Центральна Рада в Першому Універсалі. Значить: Геть з хитанням, геть з проханнями милости у Петербурга, геть з компромісами і з усім геть, що перешкоджає титанічному розвиткові національної революції!

Слова Універсалу, вперше проголошені з-під пам'ятника Великого Гетьмана на Софійській площі, покотилися по Україні. Вони докотилися й до селянської стріхи, і до брудних казарм, і до вогких шанців, в яких до цього часу за чужу справу гинули сини України. Слова доторкнулися найінженіших, а заразом і найсильніших струн народної душі. Покотилися вони по Україні, досягли далеких границь воскреслої Батьківщини, а звідтіля поверталися до Києва могутньою луною-відгомоном: „Творіть!” — Українська нація присягала не служити більше Петербургові, присягала боротися з ним...

Народні маси щиро прийняли слова „самі будемо творити наше життя” — і творили, що могли і як уміли, щоб допомогти Києву визволитися з-під впливу Петербургу. Своє майно, свою кров жертвувала нація для свого визволення...

Поміж тими, що повинні були творити, опинився і я. Опинився вкупі з усіма військовими депутатами, що були вибрані членами Ц. Ради на другому всеукраїнському військовому з'їзді. В мене не було ні одної знайомої людини поміж військовими депутатами та й з членів Ц. Ради

ди до того я нікого не знав особисто. Треба було до всього придивлятись, про все дізнататись, врешті, треба було в когось учитися „творити наше життя”.

Зібралися на перше засідання в будинку Педагогічного музею. Таке враження, що між вибраними од війська більшість сільських інтелігентів — люди мало досвідчені у політичній премудрості; для них є авторитетом міський інтелігент, особливо, коли був відомий ще перед революцією.

Засідання мав відкрити тов. голови Ц. Ради В. Винниченко. Чекаємо. В приміщенні аж залишко тепла. Піт заливає очі. Ба нарешті з'являється Винниченко. Вигляд у нього заклопотаний, неспокійний. Промову свою почав з привітання нас в імені Ц. Ради. Далі він говорить:

— Спочатку мушу зазначити, що військовий з'їзд не виправдав наших надій. Центральна Рада чекала від з'їзду чогось іншого. Ми надіялися, що з'їзд вибере членів Ради, яких можна буде використати, як матеріял для агітаційної роботи на селах.

Слухаю і дивуюся. Що він хоче сказати? Який йому матеріял хочеться бачити в мені? Як не є, я вважаю себе таким же членом українського революційного парламенту, як і сам „товариш” Винниченко, а не „матеріялом для агітаційної роботи”. Дивлюся навколо і бачу замішання на лицеях моїх товаришів. А Винниченко нервово, з притиском продовжує:

— Поміж вами, товариші депутати, багато офіцерів... нам треба солдатів. Офіцерів не можна показувати на село, бо там їх не будуть слухати. Офіцер — член Центральної Ради самим своїм виглядом буде шкодити авторитетові найвищої демократичної інституції. Дивуюсь, як то багато вибрано офіцерів членами Центральної Ради.

— Офіцери обманили нас, солдатів! — гукнув з кутка солдат А-ко. Його підтримали ще кілька „товаришів”. Нараз А-ко опинився біля трибуни поруч із Винниченком і, не попросивши дозволу говорити, почав підтримувати „товариша Винниченка”. Зірвався з місця і один прaporщик, за ним підпоручник... Найменше

зрівноважені перлися до трибуни. Офіцери, б'ючи себе руками в груди, доводили, що нікого вони „не обманювали”, і зараз же відмовлялися від своїх мандатів. Галас зчинився страшний. Винниченка вже ніхто не слухав. Побачивши таке, він трохи постояв, махнув рукою і зник. У декого з офіцерів блищали слози на очах від образі.

Я з кількома товаришами вирішив вийти в коридор, поки гарячі голови трохи прохолонуть. Тут нас стрінув М. Грушевський. Довідавшись про причину галасу, він побіг у залю засідань. Ми пішли за ним. Через хвилину Грушевський уже дзвонив дзвоником біля трибуни і просив усіх сідати на місця. Промова Грушевського була витримана в лагідному тоні. Про Винниченка він сказав:

— То Володимир Кирилович від себе додав... Нам, Центральній Раді, однаково потрібні і солдати і офіцери, бо всі ви є рівноправні члени революційного парламенту.

Назавжди залишилось неприємним спогадом перше наше засідання. Нам не довелося почути, що сказав би Винниченко в кінці своєї промови, почули ми лише те, що сказав він „з початку”. З нас і сказаного було досить. Винниченко, здається, хотів поділити нас на дві ворогуючі групи: солдатську та офіцерську і, здобувши собі симпатії „товаришів солдатів”, шахувати інтелігентнішу частину депутатів. Військові не захоплювалися політичною премудрістю „вождя пролетаріату”. Можливо, що сказане Винниченком „з початку” зірвалося з його уст мимоволі, як наслідок органічної ненависті до війська і військових...

Характеристичною рисою наших революційних мас була їх безкомпромісівість... Нашим масам не подобалось російське „постолько-посколько”. Український народ не робив ріжниць у відношеннях поміж урядами Московщини, Туреччини чи Німеччини, як висловився на військовому з'їзді представник Вільного Козацтва...

Трохи інакше розуміли проголошений принцип самі автори Універсалу. Як саме вони розуміли його тяжко відгадати, але без сумніву не так, як народні маси. В Ц. Раді було чимало членів, які жахалися грандіозного вибуху народного ентузіазму і, втративши голову, не

знали, що діяти... Само життя вимагало утворення центрального кермуючого органу, проте ця думка стрінула значну опозицію. А найголовніше, що в опозиції опинилися „наукові сили” — партія соц. федералістів і велика частина українських соц-демократів. В опозиції був якраз „мозок” Ради. Опозиція не заперечувала конечності утворення органу виконавчої влади для цілої України, але не визнавала за українським народом права „самочинно” творити такий орган без дозволу Петербурга...

Дивним було, що в складі Генерального Секретаріату опинилися люди, що найбільш завзято боролися проти утворення такого органу (Б. Мартос), запевняючи, що „ми не маємо права”.

27-го жовтня В. Винниченко оголосив декларацію Ген. Секретаріату. Мовчки, з напружену увагою слухала Ц. Рада першу декларацію першого українського уряду. А вислухавши

КОЖЕН МОЖЕ ВИРОБЛЯТИ БОМБИ

Ви можете залити до одної з численних книгарень в Нью Йорку і купити за малі гроші або її винесати через пошту підручник, як виробляти бомби та автоматичні пістолі і як виламувати в банках сейфи. Зааліярована федеральна влада безсильна боротися з цим злом.

Кореспондент одного з часописів, щоб перевірити, як легко можна набувати ці підручники, протягом одного лише дня купив їх 15 штук, подзвонивши телефоном до видавництва і заплативши за доставу додому.

Один з підручників під назвою „Імпровізована зброя американського підпілля” повчав, як „поліпшувати” молотовські коктейлі — запальні бомби. Інший підручник інструктує покупця в справах тактики вуличних боїв і субверсійних акцій.

Дейвід Вуд, поштовий інспектор у стейті Арізоні, з обуренням заявив кореспондентові: „Дозволяти американській пошті пересилати такого роду матеріали — національна ганьба. Ці книжки закликають до злочинів. Якщо не буде схвалено відповідного закону, наші руки зв'язані”.

Головний контингент покупців подібного роду „літератури” — терористи і грабіжники, але значну частину їх становлять молоді люди, які легко можуть стати криміналістами, довідавшись, як легко самому виготовити бомбу і автоматичну пістолю, на яку треба мати спеціальний дозвіл.

Один з видавців „підпільної літератури”, який відмовився далі вести цей „бізнес”, заявив, що, почавши в 1973 р. з капіталом в один долар, він вдав 17 книжок і заробив на них мільйон доларів.

плескала в долоні і кричала: „Слава!” Одним подобався зміст декларації, іншим, що то була декларація „свого уряду”, а ще інші вітали, бо бачили, що плещуть у долоні і вигукують сусіди по кріслах...

Народні маси мали в собі колосальний запас енергії та ще здоровий життєвий інстинкт, а свідомості вони не мали, бо коли б їх мали в належній мірі, то напевно не віддали б свого довір'я людям, що самі не були свідомі своїх завдань. Та й звідки могли народні маси здобути ту свідомість? Навіть у час революції верхи нашої демократії більше клопоталися про „загальні здобутки”, про „єдиний революційний фронт” та про „врятування всієї Росії”...

На кінці декларації Ген. Секретаріят вмістив погано замаскований вибірк проти невеликої купки української інтелігенції, котра підходила до справи нашого визволення не з боку підготовлення до автсномії та рятування Росії, а з боку боротьби проти Росії, за утворення Самостійної Української Держави і негайного „самочинного” творення головної підстави державності — національної армії...

Реакційні російські кола радили просто зліквідувати силою нас і скасувати універсал. Та фактично сили росіяні не мали. Взяти якунебудь військову частину і послати в Київ проти Ц. Ради було небезпечно, бо в кожній частині було багато українців. Тому петербурзький уряд доручив цілу нашу справу своїй „демократичній частині”.

Неначе по команді посыпалися „демократичні” резолюції російської демократії. В резолюціях ніби й справді визнавали нам право на самовизначення аж до автономії включно, але — коли на те згодяться російські Установчі Збори...

Петербург мав багато своїх вірних агентів на Україні... Будучи чудово поінформований про дійсний стан на Україні, петербурзький уряд вирішив підтримувати наших угодовців проти радикальних елементів українства, чи, як сказано в декларації Ген. Секретаріяту, проти „анаархістичних елементів”. Для того до Києва поїхали міністри-„демократи”: Керенський, Церетелі та Терещенко. Там вони радилися, як би найкраще повернути Ц. Раду до „законності”. Обидві сторони були за порозуміння. Наші де-

мократи так зрадили порозумінню, що обома рукаами підписалися „волим під царя московського”. Спільно з російськими міністрами вироблено текст Другого Універсалу, яким касувалося революційні принципи, проголошені в Першому Універсалі... За все це обіцяли петербурзькі пани „призвати... Ген. Секретаріят, якого склад визначить правительство”...

Аналізуючи обидва Універсалі, не тяжко побачити, що обидва вони писалися „пріменітельно к обстоятельствам”. Перший Універсал вимусили революційні маси — це революційний акт. Другий Універсал вимусила російська демократія.

Уже по виробленні тексту угоди В. Винниченко подав його на затвердження Ц. Раді. Просект викликав опозицію. Можна було сподіватися, що текст не буде ухвалений. Критика просекту вивела з рівноваги В. Винниченка. Він бігав коло трибуни, хапався руками за голову, махав ними в повітрі. Я ніколи не бачив Винниченка таким лютим. Перебиваючи промовців, він вигукував: „Товариш! Церетелі... Церетелі вийде з Києва! Тоді все загине... Він

***** ТИСЯЧІ ФУНТІВ НУКЛЕАРНОГО ПАЛИВА ВИКРАДЕНО З АТОМОВИХ СТАНЦІЙ

Алярмуючі вістки просочились до преси про те, що тисячі фунтів нуклеарного палива без сліду зникли з американських атомових станцій — кількість достатня для того, щоб терористи-фанатики збудували неозначене число атомових бомб. В кожному разі експерти твердять, що з викраденого плутонію і урану можна виготовити цілий арсенал атомової зброї.

Америка сидить на вулкані і тепер прийшов найвищий час, щоб покласти край глупоті і безтурботності адміністрації атомових станцій.

Під теперішній час в ЗСА працює 60 атомових станцій, кожна з яких продукує щороку кількасот фунтів плутонію і стільки ж фунтів збагаченого урану, з яких можна збудувати атомову бомбу.

Визначний фізик Пол Ерліх заявив: „Одна особа або група осіб з відповідними знаннями можуть десь у потайному місці за короткий час випродукувати зброю, якою можна знищити десятки тисяч людей. Дістатися до приміщення, де зберігаються сирові матеріали, не становить великих труднощів — треба лише просвердлити в стіні отвір, крізь який може пролісти людина”.

Комісія Атомової Енергії стверджує, що вже в 1971 році один відсоток від загальної кількості плутонію зник з атомових станцій.

приятель наш" — І більшість Ц. Ради погодилася, що російський міністер Церетелі є приятелем України, що країце порівнитися з своїм народом, ніж з російською „демократією" ...

Удосвіта 5-го липня на головних вулицях Києва розпочався надзвичайний рух. Чути було, як ступали тисячі ніг, як дерчали тягарові авта, цокотіли фіри, клацали підковами коні. Місто ще спало. Я прокинувся від того руху і відчинив вікно.

Величезна колона, якій не було видно кінця, посувалася по вулиці. Хвилями кивали багнети понад головами сірих людей. Понад багнетами тріпотіли жовто-сині прaporи. Рух мовчазної колони робив грізне враження. Коли і за чим ідуть ці люди? Яка сила послала їх у таку ранню пору?

Немов опарений, вискочив я на вулицю. Пішов поруч із колоною, питуючись, куди йдуть козаки. На мої запити або зовсім не відповідали, або говорили коротко і рішуче: „Йдемо капрів бить" ... „Йдемо допомагати Центральній Раді творити наше життя" ...

Повз мене проходили тисячі виснажених, замалених людей; більшість обтріпаних, траплялися й босі; не всі мали зброю. Проходили урочисто, з гідністю, неначе почували свою вищість. Коло дверей Педагогічного музею повертали голови до дверей та вікон і гужали: „Слава! Слава Центральній Раді!" Та ніхто не відповідав на привітання козацтва. Мовчки дивилися вікна величного будинку на марш невідомих геройів.

То був український полк імені гетьмана Павла Полуботка. Незабаром всі державні установи і цитаделя на Печерську були зайняті повстанцями. Росіяни здавали свої позиції без опору і тікали ...

Не зважаючи на висловлене в декларації рішення „неухильно боротися", ні Ген. Секретаріят, ні Ген. Військовий Комітет не швидко зібралися: хто знов, чи не повернуть своїх багнетів повстанці проти угодівців, як ворогів Батьківщини? Тільки переконавшись, що повстання звернене виключно проти росіян, почали збиратися генеральні секретарі і члени Ген. Військового Комітету. Ще перед тим на Вел. Володимирській вулиці з'явився полк. ім. Богдана Хмельницького ...

Тим часом полуботківці підтримуючи зразковий лад у місті, заховувались пасивно. Видно вони не чекали такого несподіваного успіху.

З Петербургу одержано по телеграфу наказ силою зліквідувати повстання. У росіян не було надійних військ, але їм став на допомогу Укр. Ген. Військовий Комітет. Полк Богдана Хмельницького одержав наказ рушити проти полуботківців. Неохоче виконували наказ богда́нівці, але — виконували. Разом з богда́нівцями рушили і росіяни.

Полуботківці почали відстрілюватись. Росіяни теж стріляли, але продовжувати наступ не рішилися. Впало кілька ранених. Перед полуботківцями з'явилися лави козаків Богданівського полку. Одночасно полуботківцям послано наказ в'д Укр. Ген. Військового Комітету залишити місто і відійти до своїх казарм.

Перед заходом сонця залишли полуботківці місто. Так само, як і ранком, ішли вони грізно, урочисто. Вони виконали наказ вищої української влади. А слідом за колоною росіяни чіпляли знову трикольорові прaporи на державних установах. На вимогу петербурзького уряду Укр. Військовий Комітет видав наказ полуботківцям скласти зброю і вирушити на фронт.

Виступ полуботківців викликав широкий відгук на периферії. До Києва „на допомогу" рушило Вільне Козацтво. Швидка ліквідація виступу припинила цей рух.

Одвертій і рішучий виступ полуботківців був першим збройним виступом проти росіян у нашій столиці; він же ж був першим масовим протестом проти угодовецької політики українського політичного центру. Українська кров полуботківців, яка зачервоніла на Печерську, проголосила за ідею Самостійної Української Держави ...

Революція набирала більшого й більшого розмаху. Треба було творити. Треба було будувати. Ми мали сприятливі умови — наш ворог, Росія, захітався у своїх підвалах. Ми мали знаменитий матеріал для будівлі — революційний ентузіазм народніх мас. Та серед керманичів Ц. Ради не знайшлося людини з творчим генієм. У нас були каменярі, і часом не погані, але не було архітектів. Ми не мали провідників. Дорогий час минав, умови змінялися у нашу некористь, дорогоцінний матеріал псувався.

Були люди, що вже тоді прозріли нашу внут-

рішню трагедію. Їх було не багато. Вони не могли значно впливати на розвиток подій. Проти світлих одиниць стояла темна сила нашого ката — Росії, яка підтримувала угодівців...

З СОВЕТСЬКОЇ ПРЕСИ

ЮРІЙ КОСАЧ У КИЄВІ

Як подає „Літературна Україна” з 5-го жовтня, у Спілці Письменників України відбулася зустріч з „відомим українським прогресивним письменником” Юрієм Косачем, який живе в Америці. Косач побував також у Криму, Одесі та Львові. „У цікавій і невимушенній дружній розмові, що торкалася багатьох питань літературного життя нашої республіки й за рубежем, зокрема в Америці й Канаді, взяли участь голова іноземної комісії СПУ О. Гончар, голова правління товариства „Україна” О. Підсуха” і інші „інженери людських душ”. Косач розповів про свою роботу над новими творами.

Ще кілька років тому журнал „Жовтень” заповідав видання Косачевих романів, але й досі про них нічого не чути. Очевидно, ще не заслужив повного довір’я.

„КІНОЕПОЕЯ ПРО КОВПАКА”

26-го жовтня в київському Будинку Кіно відбулася пресконференція з нагоди завершення роботи кіномистців над останньою частиною фільму-епопеї „Дума про Ковпака”, яка має назву „Карпати, Карпати...”

Режисер-постановник Т. Левчук поділився враженнями від роботи над фільмом, представивши директора кіностудії ім. О. Довженка А. Путінцева, консультанта „героя Советського Союзу” В. Войцеховича, композитора І. Шамо, виконавця ролі Ковпака К. Степанкова та ін.

Цікаво, як представлено в останній частині фільму „героїчну епопею”, коли ковпаківських партизанів розгромили в Карпатах відділи УПА.

125-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ І. МАНЖУРИ

У числі з 29 жовтня „Літературна Україна” містить статтю Андрія Скоця і Івана Складаного присвячену 125-річчю з дня народження І. Манжури. Народжений 1 листопада 1851 року Іван Манжура все своє життя присвятив

збиранню українського фольклору, подорожуючи по Харківщині і Катеринославщині. Записаний з уст народу матеріал він видавав окремими збірками. Фольклорно-етнографічну діяльність Манжури високо цінували І. Франко та О. Потебня.

Як поет І. Манжура вперше виступив на сторінках тижневика „Степ” та інших катеринославських видань. Лише 1889 року після численних втручань царських цензорів побачив світ його перший збірник поезій „Степові думи та співи”. Друга книжка віршів „Над Дніпром” за життя поета так і не з’явилася друком.

Усе своє життя Манжура бідував, а в дитинстві приходилося йому навіть жебракувати. В одному з листів до знайомого він просить позичити один-два карбованці на „хліб насуцній для щоденного вжитку”. А проте, він робив усе, щоб бути „краю рідному в послузі” і „зберіг чутливе серце, ясний розум і визначний поетичний хист” (М. Сумцов). Він мав повне право сказати, звертаючись до своєї Батьківщини: „Народу парость я твого”.

125-річчя з дня народження Івана Манжури еміграційна преса поминула мовчанкою.

ТОДІ ЩЕ НЕ ЗНАЛИ АНТИБІОТИКІВ

Люди вмирали, як мухи. Як єдиний лік проти тієї страшної недуги вживали аспірину, але від смерті вона не рятувала. Так звана „еспанка” десяткувалася ряди УГА і армію УНР. По селах і містах України і всієї Західної Європи та Америки щодня помирали тисячі людей. Це був страшний 1918-й рік, що забрав на той світ 21 мільйон людей. Жадної статистики смертності в Україні не залишилось.

Д-р Клейтон, 80-річний емеритований радіолог в Лагуна Гіллс працював у медичній школі при університеті в Йові, коли вибухла пошестя.

„Це було в середині жовтня — пригадує д-р Клейтон. В університеті було 2.500 студентів, розквартирюваних у бараках як солдати. Близько 40 відсотків із них захворіли на „еспанку”. Я захворів також і пролежав у ліжку кілька тижнів з температурою 103 ступні. Висока гарячка ослабила мене докрою. Студенти, яким пощастило не скопити інфлюенци, доглядали хорих. Близько п’ятої частини хворих внаслідок інфлюєци дісталі пневмонію (запалення легенів). Двісті з них померли. Це все були хлопці не старші за 26 років. Вони були б урятовані, якби тоді медицині відомі були антибіотики.

У медичній школі проведено було автопсію над багатьма померлими. І ми розкрили надзвичайно

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА — ЩАДТЬ УЖЕ СЬОГОДНІ!
УКРАЇНСЬКА
**ЩАДНИЧО - ПОЗИЧКОВА СПЛІКА "ПЕВНІСТЬ"
У ЧІКАГО**

приймає ощадності особисто або поштою і виплачує квартально найвищу дивіденду в річному відношенні, а саме:

$5\frac{1}{4}$ від звичайних щадничих конт,
 $6\frac{1}{4}\%$, $6\frac{1}{2}\%$, $6\frac{3}{4}\%$, 7%, $7\frac{1}{2}\%$, $7\frac{3}{4}\%$ від ЩАДНИЧИХ СЕРТИФІКАТІВ,
відповідно до суми ощадностей та часу, на який вкладається.

Для вигоди свого членства Спілка відкрила новий рід послуг, а саме:

ОСОБИСТІ ЧЕКИ т. зв. „НОВ АКОУНТС”.

Чекові книжечки до вибору у різних величинах та красках!

СПЛІКА має теж для користування своїх членів „ПЕНСІЙНІ КОНТА — IPA та KIC”,

на яких зложені гроші відтягається від прибуткового податку,

Всі ЩАДНИЧІ КОНТА забезпечені ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ — ФСЛІК
до суми 40.000 доларів.

ВОГНЕТРИВКІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ для переховування
вартісних речей до винайму в СПЛІК!

За інформаціями та порадами у всіх фінансових справах просимо звертатися особисто або
телефонічно з довір'ям.

ОБОРОТОВИЙ КАПІТАЛ СПЛІКИ за 12 років існування
перешов суму 26 мільйонів доларів!

АДРЕСА СПЛІКИ:

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60622
Telephone: (312) 772-4500

СТЕПТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОІТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ, ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ $5\frac{1}{4}\%$ ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave. 3011 Caniff
Detroit, Mi. 48210 Hamtramck, Mi. 48212
Tel.: 843-5411

**ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.**

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ, СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ, УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВІШІЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ, ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладчика чи позичкодавця забезпечене.

Приймає ощадності і платить $5\frac{1}{4}\%$ дивіденди.

Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення
до 2.000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)

FEDERAL CREDIT UNION

301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

цікаву річ: це була не „еспанка”, яка нібто вбивала пацієнтів — це було запалення легенів. „Еспанка” звичайно погіршувала стан хворого, але причиною смерті була бактеріяльна пневмонія. Рідина виповнювала їх легені, і повітря не могло діставатися до легеневої матерії.

НАУКА БЕЗ БУКА (Фейлетон)

Чи можна було колись уявити собі школу без різки чи лінійки в руках учителя чи вчительки, отієї „дисципліни”, на згадку про яку аж морозом потяга поза шкірою? Як вріже було вас учитель (а було за що) по плечах чи по „сідалі”, то вогнем аж у п'ятах відбивалось. Старі люди свято вірили в те, що без буків, різки, пояса навряд чи можна було б персмістити розум до голови з того місця, що на ньому сідається. Коли ж трапляється хрещеному народові на очі типок, у голові якого „не всі вдома”, чи ледащо, то він і давав свою оцінку йому: „Ото вчили, та не били!”

А ось тепер за персевістичною теорією доктора Спока (також, видко, його вчили, та не били) повчують без буків, ще й в усьому дітям потурають. Тож результат такий, що й сам теоретик Спок перелякається своїх вихованців. Не наганяють розум туди, де йому природне місце, він собі дрімає деїнде, і дітвора лазить учителям по головах, а до гайскулів, коледжів і університетів, коли йдуть учителі, то наче на той світ вибаються.

Внаслідок цього виходять із шкіл сноби й дурні, які хочуть світ перевернути догори ногами, толкують усе навиворіт і часто не мають найменшої цяви навіть про речі елементарні. Прикладом може бути одна американська студентка, яка свого часу на питання, що це є „Манітоба”, відповіла, що це така смачна страва.

Та вже й не приходиться дивуватися тій бідній студентці, коли от навіть міністри і президенти не далеко від неї відкотились в неузвіті

Ось недавно президент Форд у телевізійних дебатах із своїм суперником Картером заявив, що в Східній Європі немає совєтської гегемонії, а совєтські сателіти — це зовсім самостійні держави.

За його логікою здушення повстання робітників у Берліні совєтськими танками, а згодом здвигнення „муру ганьби” — це не доказ совєтсько-московської гегемонії над Східною Немеччиною, лише її „повна суверенність”.

Здушення мадярського повстання совєтськими збройними силами — це не гегемонія червоної

Москви над Мадярчиною? Це суверенність її? Криваві здушення робітничих розрухів у Польщі — це суверенність Польщі?

Здушення силами Варшавського пакту комуністичного режиму Дубчека, який хотів був практикувати власний комунізм з „людським обличчям” у Чехо-Словаччині — це не гегемонія СССР над Чехо-Словаччиною, лише доказ її повної суверенності?

Дійсно в цьому випадку придався б президентові Фордові бук, і то порядний. Правда, президент вхопився за свій язык, але запізно, бо слово не горобець, не здоженеш його й найшвидшою ракетою. І він той бук дістав, а це була програ у президентських виборах.

Панько Незабудько

СРЕВАНСЬКЕ РАДІО

— Нас запитують: Чи будуть при комунізмі садовити в тюрму за анекдоти?

— Відповідаємо: Звичайно, ні! Садовитимуть не за анекдоти, а за гратеги.

— Нас запитують: Чи може турок виїхати до Ізраїлю?

— Відповідаємо: Може, якщо назове себе затурканим жидом.

— Нас запитують: Яка різниця між бідою і катастрофою?

— Відповідаємо: Найкраще це пояснити на прикладі. Якщо кізочка впала з містечка в річку і втопилась, то це біда, а не катастрофа. А якщо впав і розбився літак, у якому летіло Політбюро ЦК КПСС, то це катастрофа, але не біда.

**

Правдою можна збудувати світ, неправдою його знищити, а глупотою можна поперемішувати правду з неправдою так, що даліше існування світу готове затратити всякий глупзд.

**

Дійсне невдоволення між людьми полягає в тім, що одні не знають, чого хочуть, а другі хочуть того, чого не знають.

*****
“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defence of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.